

OKM/29/623/2023
Helsingin kaupunginkirjasto
14.3.2025

Valtakunnallisen kehittämistehtävän (VAKE) toimintakertomus 2024

Sisällysluettelo

1	Tiivistelmä	2
2	Kansallinen yhteistyö	4
3	Kaukopalvelu	6
4	Digi.kirjastot.fi	7
5	Ekirjasto.kirjastot.fi	7
6	Kirjasampo	8
7	Kirjasampo.fi/Sivupiiri	10
8	Kirjastokaista	13
9	Kirjastot.fi ja Kirjastohakemisto	17
10	Tiedonhaun kokonaisuus	17
11	Musiikkikirjastot	28
12	Biblioteken.fi	32
13	Kansainvälinen viestintä	36
14	Viestintä	37
15	Ammattipalvelut	39
16	Tilastoja	40
17	Valtakunnalliset kehittämisspalvelut	41

1 Tiivistelmä

Valtakunnalliset kehittämispalvelut eli VAKE tuottaa ja kehittää verkkosisältöjä, alusta- ja rajapintapalveluja, viestintää ja muita palveluja koko maan yleisten kirjastojen käyttöön. Lisäksi VAKE edistää ja tukee kirjastojen välistä yhteistyötä ja kansainvälistä viestintää.

VAKE-toiminnalla järjeistetään yleisten kirjastojen verkkopalvelutuotantoa ja digitaalisten sisältöjen säilyvyyttä, tuetaan kirjastojen ja kirjastojenvälisen yhteistyön kehittämistä, henkilöstön osaamisen kehittymistä, ammatillisen tiedon saantia ja välittämistä. VAKE osaltaan vahvistaa yleisten kirjastojen yhteiskunnallista vaikuttavuutta sekä henkistä kriisinkestävyyttä. VAKE-toiminta parantaa suoraan ja välillisesti myös kansalaisten tiedonsaantia, medialukutaitoa, lukemiskulttuurin edistämistä ja kulttuuriperinnön välittämistä.

Kokonaisuudessaan VAKE:n toiminnan voidaan todeta olevan keskeinen osa suomalaisten yleisten kirjastojen vaikuttavuuspolkua.

Nostoja vuoden 2024 toiminnasta

Vuosi 2024 oli ensimmäinen vuosi, jolloin analytiikkaevästeiden hyväksymisvaatimus oli voimassa kaikissa Kirjastot.fi-palveluissa (Fono.fi:tä ja Tilastot.kirjastot.fi:tä lukuunottamatta) läpi vuoden sekä uusi analytiikkapalvelu käytössä. Kirjastot.fi-palvelukokonaisuuteen tehtiin vuonna 2024 yli 2 milj. käyntiä. Analytiikkaevästeiden hyväksymisvaatimus vähensi palveluiden käyntilukuja keskimäärin 40 % verrattuna aikaan ennen hyväksymisvaatimusta. Myös palveluiden sulkeminen pienensi käyntien määrää.

Viisi käytetyintä palvelua käyntien mukaan:

- Kysy kirjastonhoitajalta
 - Kirjasampo.fi
 - Hakemisto.kirjastot.fi
 - Kirjastot.fi
 - Ekirjasto.kirjastot.fi (suljettiin 7.5.)
- Kysy kirjastonhoitajalta palvelussa annettiin noin 9 900 vastausta 263 vastaajan ja 62 kirjaston voimin. Kirjastolaissa yleisille kirjastoille määrätty tietopalvelutehtävä (6 § kohta 4) on tänä päivänä käytännössä pitkälti Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun varassa.
 - Kirjastohakemiston ja Kirjastokaistan uudet käyttöliittymät julkaistiin. Kirjastohakemistossa oli 999 kirjaston yhteys- ja palvelutiedot.
 - Ammattitasoisia videoita tuottavan Kirjastokaistan videoita katsottiin satoja tuhansia kertoja, tarkkaa katselulukua ei enää saada evästeiden hyväksymysvaatimuksen vuoksi. 181 videota julkaistiin, näistä 37 oli ruotsinkielisiä videoita. Valtakunnallisia suoralähetyksiä lähetettiin 15 kertaa. Kirjastokaista tuotti yhdessä Kansalliskirjaston sekä kirjailija, FT Anna Kortelaisen kanssa Pelastakaa tiede! -dokumenttielokuvan, joka kertoo tieteen evakuoinnin tarinan. Dokumentti pureutuu Kansalliskirjaston aineistojen evakuointiin talvi- ja jatkosodan aikana.

- Kirjasammon sisältöjen määrä kasvoi mm. yli 88 200 romaanin kuvailutietoon ja 66 000 tekijätietoon.
- Kaukopalvelutoiminnassa Monikielisen kirjaston siirtokokoelmalainojen määrä pieneni hieman edellisvuoteen verrattuna: 15 285 lainaa. Lähettävän kaukopalvelun toimitukset taas kasvoivat noin 4 597 lainaan.
- Musiikkikirjastot.fi:n Levyhyllyissä ja Musiikki kuuluu kaikille -blogissa julkaistiin yhteensä 143 artikkelin verran monipuolista ja korkealuokkaista musiikkijournalismia. Artikkeleita on julkaistu yhteensä 603, mikä tekee Musiikkikirjastot.fi:stä merkittävän musiikin suomenkielisen tiedonlähteen verkossa.
- Digi.kirjastot.fi-palveluun tallennettiin n. 100 uutta aineistoa. Palvelu sisälsi 11 557 yleisten kirjastojen kotiseutukokoelmiin kuuluvaa aineistoa. Kokoelmia oli vuoden lopussa yhteensä 476.
- Kirjasammon Sivupiiirissä vuoden katsotuin sisältö oli ”Lasten- ja nuorten kirjauutuuksia kevät 2024” -koontilista. Sivupiiirissä julkaistuista artikkeleista eniten lukijoita ja keskustelua keräsi Maija Karttunen ”Huolipuheen aika on ohi – nuorten lukuharrastuksen pelastamiseksi tarvitaan konkreettisia keinoja” -artikkeli.
- Kirjastot.fi-uudistuksen viimeistelyä jatkettiin erityisesti sisältöjen osalta. Sivustolla oli noin 3 850 aktiivista rekisteröitynyttä käyttäjää. Ammattikalenterin ilmoituksia julkaistiin 750 ja uutiskirjeillä oli noin 4 500 tilaajaa. Kirjastohakemistossa oli 999 kirjaston yhteys- ja palvelutiedot.
- Kirjastot.fi:ssä julkaistiin mm. Kirjastojen valmiussuunnittelumalli, kirjastoalan perehdyttämispaketti, Kirjastot.fi-palveluiden evästeohjeet verkkokirjastoille sekä koottiin materiaalia kirjastojen demokratiahankkeiden ja aktiivisen kansalaisuuden tukemisen tiimoilta. Demokratia-osio julkaistiin myös Biblioteken.fi:ssä.
- Kirjastot.fi-palveluiden seuraajia oli sosiaalisen median palveluissa yli 30 000.
- Educa 2024 messuilla VAKE:lla oli yhteinen osasto Monikielisen kirjaston, Erten ja Helmet-kirjaston kanssa.
- VAKE:n johdolla laadittiin Suomen yleisille kirjastoille kysely, jossa kartoitettiin, miten kirjastojen muuttunut toimintaympäristö vaikuttaa kirjastojen kokoelmiin ja kokoelmatyöhön.
- Kansainvälisessä toiminnassa aktiivisesti toimivien suomalaisten kirjastolaisten kuukausitapaamiset jatkuivat säännöllisinä myös vuonna 2024.
- Kirjastot.fi-palveluiden teknisen infran ylläpidossa painottuivat erityisesti tietoturvaa parantavat toimenpiteet. Ne vaikuttivat merkittävästi toimintasuunnitelmaan kirjattujen

palveluiden kehittämistavoitteiden siirtymiseen pääosin vuoden 2025 puolelle.

2 **Kansallinen yhteistyö**

Kansallista yhteistyötä tehtiin vuonna 2024 edellisten vuosien tapaan monien eri toimijoiden ja yhteistyötahojen kanssa.

2.1 Kansallinen yhteistyö eri tahojen kanssa

Alueellista kehittämistehtävää hoitavat kirjastot

AKE-linjakokouksia järjestettiin sovitun mukaisesti vuoden 2024 aikana kaksi, maaliskuussa ja lokakuussa. AKE- ja VAKE-johtajien kokous järjestettiin syyskuussa ennen linjakokousta. Kevään linjakokouksessa olivat mukana myös valtakunnallista erityistehtävää hoitavat kirjastot, eli Monikielinen kirjasto Helsingistä, lasten ja nuorten lukemista edistävä erityistehtävä Seinäjoelta, saamenkielinen kirjasto Rovaniemeltä ja venäjänkielinen kirjasto Espoosta. Syksyn AKE-linjakokous toteutettiin lähikokouksena Helsingissä.

VAKEn edustajat osallistuivat myös moniin muihin AKE-toimintaan liittyviin kokouksiin, kuten AKE-aamukahvitapaamisiin, Liboppi-toimituskunnan kokouksiin ja AKE/AVI-täydennyskoulutusyhteistyöhön. VAKEn henkilökuntaa osallistui AKE-kirjastojen järjestämiin koulutuksiin pyydettyäessä myös puhujan roolissa.

Aluehallintovirastot

Aluehallintovirastojen kanssa tehtiin jälleen monipuolisesti yhteistyötä vuoden aikana eri ajankohtaisiin aiheisiin liittyen.

Digitaalisen kulttuuriperinnön pyöreä pöytä

Matti Sarmela edusti VAKE:a ja yleisiä kirjastoja Digitaalisen kulttuuriperinnön pyöreä pöytä -yhteistyöverkostossa. Se pyrkii edistämään kulttuuriperintösektorin strategisen ja linjaavan tason yhteistyötä.

Kuntien yhteinen Ekirjasto

VAKE teki yhteistyötä Kansalliskirjaston e-kirjastotiimin kanssa. Valtakunnallista e-kirjastoa koskevia palautteita tuli vuoden alkupuolella runsaasti Kirjastot.fin palautteisiin, joihin pyrittiin vastaamaan ajankohtaisen tiedon pohjalta. Osa palautteista ohjattiin vastattavaksi Kansalliskirjaston e-kirjastotiimiin.

Kirjastotyössä-utiskirje

Kirjastotyössä-utiskirje jatkoi ilmestymistä vuoden 2024 aikana.

Vuoden aikana ilmestyi neljä uutiskirjettä, joiden aiheena olivat kirjastojen johtaminen, lukuvinkit kesäksi, kirjastojen kokoelmat, sekä viimeinen ns. lopetuskirje. Uutiskirje jäi vuoden 2024 jälkeen tauolle ja sen mahdollista jatkoa pohditaan vuoden 2025 aikana. Uutiskirjeen toimitti Aika Laine.

Tilastoinnin kehittäminen

Matti Sarmela oli mukana yleisten kirjastojen tilastotyöryhmässä, kulttuuritilastojen verkostossa ja Helsingin kaupunginkirjaston tietojohdamisen ryhmässä.

YKN:n Kohti metatietovisiota -projekti ja -jatkoprojekti sekä metatietotyöryhmä, Melinda

Matti Sarmela osallistui projektin toteutukseen ja kuului hankkeen ohjausryhmään sekä metatietoryhmään. Projekti teetätti metatietojen tekijänoikeuksiin liittyvän selvityksen. Metatietotuotannon kansallista kehittämistä edistettiin yleisten kirjastojen intresseistä käsin Melindan ja kuvailuyhteistyön ohjausryhmässä.

Yleisten kirjastojen neuvosto

Yhteistyö yleisten kirjastojen neuvoston kanssa jatkui ja VAKEn edustaja toimi osana YKN:n työvaliokuntaa. VAKE osallistui neuvoston lausuntojen laadintaan, sekä toimi aktiivisesti neuvoston jäsenenä mm. tuomalla neuvoston kokouksiin ajankohtaisia kirjastoalan asioita. Vuoden 2024 aikana käynnistettiin YKN:n Suunta-asiakirja 2026–2030 työstö. VAKEn edustaja toimi asiakirjan työpajojen suunnittelijana ja työpajojen tulosten koosteiden laatijana. Työ jatkuu vuoden 2025 aikana.

2.2 Kirjastojen kokoelmat ja valtakunnallinen yhteistyö

Vuoden 2024 aikana laadittiin yleisille kirjastoille suunnattu kokoelmakysely Aija Laineen toimesta. Kyselyn laadintaa varten perustettiin työryhmä kokoelmatyön asiantuntijoista, jotka edustivat eri kokoisia kirjastoja. Ryhmässä olivat mukana edustajat Helsingin, Turun, Oulun, Kurikan ja Ylöjärven kirjastoista. VAKEn edustaja toimi työryhmän vetäjänä ja koollekutsujana. Työryhmä laatii kyselyn, joka jaettiin AVI:ien kautta kirjastoille. Valtakunnallinen kehittämistehtävä laati kyselyn vastausten pohjalta raportin, Kirjastojen kokoelmat ja muuttuva toimintaympäristö. Raportti herätti paljon keskustelua mm. YKN:n neuvostossa. Raportin tulosten pohjalta on käynnissä koulutusyhteistyö AKE-kirjastojen kanssa. Raportin tuloksia esiteltiin jo alustavasti loppuvuoden 2024 aikana pyydytyissä tilaisuuksissa, mutta varsinaisesti raportin tuloksia käsitellään laajemmin vuoden 2025 aikana.

Finna-yhteistyö

Kansalliskirjaston ja VAKE:n sekä toisaalta verkkokirjastojen kehittämiseen liittyvän yhteistyön ytimessä on Finna-palveluympäristö. VAKE edisti osaltaan Finnan-vision toteuttamista. Matti Sarmela toimi Finna-konsortion ohjausryhmässä yleisten kirjastojen edustajana. Kirjastot.fi-palveluiden sisältöjen ja datan tuontia ja indeksointia Finnaan edistettiin käynnistämällä Musiikkikirjastot.fi:n Levyhylyt-blogin artikkeleiden metatietojen Finna-indeksoinnin toteutus. Finna-verkkokirjastoille tarjottiin automaattisesti päivittyviä Kirjastot.fi-sisältöjä rajapintojen, syötteiden ja upokkeiden kautta.

Muu kansallinen yhteistyö

VAKE tuki mm. viestintätoiminnalla ja julkaisualustalla yleisten kirjastojen neuvostoa, E-kirjasto-hanketta, Erikoiskirjastojen neuvostoa, Monikielistä kirjastoa sekä Seinäjoen Erteä ja hankkeita, kuten Vihreää kirjastoa.

Kirjastot.fi-koordinaatioryhmä 2024

Kirjastot.fi-koordinaatioryhmän tehtävänä on tuoda kirjastokentän näkemystä Kirjastot.fi-palveluiden kehittämiseen, linjata osaltaan kehittämisen painopisteitä ja edistää kirjastosektoreiden ja alan järjestöjen yhteistyötä erityisesti digitaalisten palveluiden saralla.

- Katri Vääntinen, pj. (Helsingin kaupunginkirjasto)
- Matti Sarmela, varapj. (VAKE)

- Minna Abrahamsson-Sipponen (yliopistokirjastot)
- Marita Ahola (AMKIT-konsortio)
- Anneli Haapaharju (FSBF)
- Kristiina Hoikka (yleiset kirjastot, Rovaniemi)
- Annastiina Louhisalmi (Kansalliskirjasto)
- Juha Manninen (Suomen kirjastoseura)
- Maija Maronen (erikoiskirjastot)
- Mika Mustikkamäki (AVI)
- Marko Niemelä (Suomen musiikkikirjastoyhdistys ry.)
- Liisa Rossi (yleiset kirjastot, Kuopio)

Koordinaatioryhmä kokoontui 17.6. ja 10.12. etänä.

Koordinaatioryhmän sihteerinä toimi Nina Granlund.

Koordinaatioryhmän muistiot: kirjastot.fi/koordinaatioryhma

3 **Kaukopalvelu**

Kaukopalvelu tilaa kaukolainoja Helsingin kaupunginkirjaston omille asiakkaille. Lisäksi Helsingin kaupunginkirjaston kaukopalvelu hoitaa keskitetysti koko Helmet-alueen lähettävän kaukopalvelun. Tähän tehtävään sisältyy siirtokokoelmien kerääminen ja lähettäminen Monikielisen kirjaston kokoelmista. Kaukopalvelun valtakunnalliseen kehittämistehtävään kuuluu myös ulkomaisten kaukolainojen välitys muille Suomen yleisille kirjastoille.

Monikielisestä kirjastosta lähetettiin vuonna 2024 siirtokokoelmalainoja oli 15 285 kpl. Vuonna 2023 siirtokokoelmalainoja oli 15 538 kpl. Määrän lasku johtui ukrainankielisen aineiston kysynnän laskuun. Yksittäisiä kaukolainoja lähetettiin vuonna 2024 4 597 kpl, kun taas vuonna 2023 niitä lähetettiin 4 096 kpl. Rungas nousu johtuneen Venäjänkielisen kirjaston lopettamispäätöksestä ja Varastokirjaston muutosta, joka lisäsi loppuvuodesta Pasilan kirjavaraston aineiston varausten lisääntymiseen.

Helsingin kaupunginkirjaston asiakkaiden kaukopalvelutilauksista toteutui 1 191 kpl. Vuonna 2023 luku oli 1 064 kpl. Tilauksia tehtiin siis hieman enemmän kuin edellisenä vuonna.

Helsingin kaupunginkirjaston omien kaukolainatilausten hallinnassa käytettiin WebKake-kaukopalvelusovellusta.

Lähettävän kaukopalvelun sijaisena toimi Pasilan tietopalvelusta Anna-Mari Nyman. Anne Heinonen sijaisti tilaavaa kaukopalvelua

Kirsi Vanharanta osallistui seuraaviin tapahtumiin:

- 11.3. Celian ja Monikielisen kirjaston TEAMS-tapaaminen.
- 18.6. Celian ja Monikielisen kirjaston tapaaminen Pasilan kirjastossa.
- 4.9. Lounais-Suomen Moninaisen verkoston pulinakahvit. Esittelin Monikielisen kirjaston siirtokokoelmakäytäntöjä.

- 29.5. ja 10.12. Teams-tapaamiset kirjastolaisten kanssa aiheena monikieliset palvelut. Mukana Monikielisen kirjaston Eeva Pilviön ja Riitta Hämäläisen kanssa. Keskustelimme yhdessä kirjastojen edustajien kanssa monikielistä palveluista ja tapahtumista.

Kirsi ja Kasimir osallistuivat molemmat Kuopiossa järjestettyihin Kirjastopäiviin 5. - 6.6.2024.

6.5. aloitti Teemu Riihonen palkkatukihenkilönä lähettävän kaukopalvelun apuna.

Vuoden 2024 aikana olemme olleet yhteydessä Helsingin kaupunginkirjaston Kivepaan uuden kirjastojärjestelmän tiimoilta koskien kaukopalvelutoimintoja.

Kaukopalvelusta vastasivat Kasimir Andersson ja Kirsi Vanharanta.

4 *Digi.kirjastot.fi*

Aineistot ja kokoelmat

Digi.kirjastot.fi –palvelun sisältämien aineistojen määrä kasvoi hieman vuoden 2024 aikana. Palvelun sisältämiä kirjastojen kotiseutukokoelmien aineistoja oli palvelussa vuoden lopussa yhteensä 11 557. Uusia aineistoja tuli vuoden aikana lisää n. 100 kpl. Kirjastojen kokoelmia palvelussa oli vuoden lopussa 476. Kirjastot ovat digitoineen ja tallentaneet palveluun mm. kirjoja, lehtiartikkeleita, valokuvia ja äänitteitä.

Istuntojen määrä suoraan palvelun tilastoissa oli vuonna 2024 yhteensä 24 000. Finnan kautta palvelussa vierailtiin 23 840 kertaa.

Asiakaspalautteet ja käytön opastus

Digi-palvelun aineistot herättivät kiinnostusta ja vuoden aikana vastattiin moniin asiakaskyselyihin. Kyselyistä ja palautteista edelleen suurin osa tulee Finna-palvelun välityksellä.

Kirjastoille annettiin käyttötukea sähköpostitse ja puhelimitse. Lisäksi kirjastoja neuvottiin kotiseutuaineistojen tekijänoikeuskysymyksiin liittyen.

Kehittäminen

Vuoden 2024 toimintasuunnitelmassa ennakoitiin jo, että palvelun kehittämistarpeisiin ei pystytty vastaamaan vuoden aikana. Tekniikkatiimin työpanos suuntautui odotetusti Kirjastot.fi –portaalin uudistukseen, sekä muiden Kirjastot.fi palveluiden kiireellisiin uudistustarpeisiin.

Digi-palvelun uudistukset siirtyvät näin ollen joko vuodelle 2025 tai 2026, riippuen Kirjastot.fin tekniikkatiimin työtilanteesta.

Aija Laine toimi Digi.kirjastot.fi:n tuoteomistajana.

5 *Ekirjasto.kirjastot.fi*

Yleistä

Kuntien yhteinen e-kirjasto, eli valtakunnallinen e-kirjastopalvelu avattiin vuoden 2024 keväällä. Kirjastot.fin eKirjasto-palvelusta oli jo aikaisemmin tehty päätös, että se suljetaan valtakunnallisen e-kirjaston avauduttua, joten suunnitelman mukaisesti palvelu suljettiin loppukevällä 2024.

Palvelun kehittäminen

eKirjastossa ei tehty kehittämistoimia vuoden 2024 aikana, vaan valmistauduttiin palvelun alasajoon.

Asiakaspalauteet

Valtakunnallisen e kirjaston avauduttua asiakaspalauteita suuntautui alkuvaiheessa runsaasti Kirjastot.fin palautepalveluun. Asiakkaille ei ollut selkeää palautekanavaa, joten Kirjastot.fin puolelta vastattiin lukuisiin asiakkailta tulleeisiin palautteisiin, jotka koskivat niin e-aineistojen käyttöä, kokoelmia, aineiston löydettävyyttä, kuin myös uuden palvelun alkuaian käyttöongelmia. Lisäksi saatiin lukuisia toiveita ja kehittämis ehdotuksia, jotka välitettiin Kansalliskirjaston e-kirjastotiimille.

Palvelun käyttö

Sulkemisajankohtaan 7.5 mennessä palvelussa oli käyntejä yhteensä 45 000.

eKirjastosta vastasivat Aija Laine (tuoteomistaja) ja Kirsi Voitovich.

6 Kirjasampo

Tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kirjasammon vuoden 2024 suunnitelmissa oli erityisesti kahden käytöstä poistuneen kirjastojen ylläpitämän tietokannan siirtäminen palveluun. Lahden kaupunginkirjaston ylläpitämän käännösruntietokannan siirtoa Kirjasampoon edistettiin yhteistyössä koodarin kanssa, mutta työ pysähtyi puoleksi vuodeksi Kirjasammosta riippumattomien ulkopuolisten palveluntarjoajien ongelmien takia. Samasta syystä viivästyi Dekkarinetin tietojen siirtäminen Kirjasampoon. Vuoden aikana jatkettiin aktiivista palvelujen toimitustyötä.

Yhteistyötä vierailevien kirjoittajien kanssa jatkettiin, ja Kirjasampoon tilattiin vuoden 2024 aikana kolme esseetä ja yksi vinkkiartikkeli, joiden kirjoittajat valittiin kaikille avoimella haulla. Lisää vierailevien kirjoittajien sisällöistä kohdassa 5.

Uutuuskirjojen tietojen käsittely ja uusien kirjallisuuden tekijöiden tallennus jatkuivat tuttuun tapaan. Kirjasammon teos- ja tekijätiedot sisältävässä SAHA-tietokannassa oli 13.2.2025 tietoa mm. yli 88 400 romaanista, yli 7 200 novellikokoelmasta, yli 16 400 runokokoelmasta, yli 6 500 sarjakuva-albumista, yli 66 200 kirjallisuuden tekijästä sekä lähes 127 200 teoksen kansikuvaa ja lähes 25 600 verkkolinkkiä erilaisiin lähteisiin.

(Vertailuna: 12.2.2024 vastaavat luvut olivat yli 85 700 romaania, yli 7 100 novellikokoelmaa, yli 16 100 runokokoelmaa, lähes 6 300 sarjakuva-albumia, yli 65 000 kirjallisuuden tekijää sekä 122 500 teoksen kansikuvaa ja lähes 25 400 verkkolinkkiä erilaisiin lähteisiin.)

Sosiaalisessa mediassa Facebook-tykkääjien määrä nousi vuoden 2024 aikana 4100:sta noin 4 200:aan. (Tykkääjien määrää ei enää ilmoiteta Facebookissa täsmällisesti.) Facebook-seuraajien määrä oli noin 4 400. Instagram-seuraajia helmikuun alussa 2025 oli 1 798, ja määrä oli noussut

noin 40 seuraajalla vuoden takaisesta. Twitter/X-palvelun käyttö on lopetettu. Threads on otettu käyttöön vuoden 2024 aikana, ja 13.2.2025 Kirjasammolla on siellä 353 seuraajaa.

Toimituksellisten sisältöjen yhteydessä käytettävien Askem-painikkeiden tuottamien tilastojen perusteella voidaan päätellä, että pitkät ja syventävät artikkelit kiinnostivat ihmisiä, ja suuri osa käyttäjistä jaksoi lukea laajojakin kokonaisuuksia pitkään. Uutuuskirja-esittelyjen lisäksi palvelussa julkaistut esseet ja laajat katsaukset keräsivät hyviä sitouttavuuslukuja (engagement). Vuoden 2024 sisällöistä parhaan sitouttavuuden (8,8) sai Koko Hubaran essee ”[Kirjalliset isoäidit](#)”.

Yhteistyökumppanit

Kirjasammon yhteistyökumppaneihin 2024 kuuluivat: Kirjastopalvelu, Turun kaupunginkirjasto, Vaasan kaupunginkirjasto, Helmet-kirjasto, Yleisradio, Nuoren Voiman Liitto, Lukukeskus, Lukuloma-hanke, Semantic Computing Research Group (SeCo), Suomen tietokirjailijat ry, Askem, vierailevat kirjoittajat: Marika Helovuori, Vesa Rantama, Minna Rytisalo ja Koko Hubara.

Koulutus ja esitykset

Kirjasammon toimittaja piti 10.4.2024 Seinäjoen ammattikorkeakoulun kirjastoalan opiskelijoille Kirjasampo-aiheisen luennon, jossa kertoi palvelun hyödyntämisestä kirjallisuuden tiedonlähteenä erityisesti kirjastotyössä.

Kirjasammon toimittaja piti 22.10.2024 Helmet-kirjastolaisille Teams-koulutuksen Kirjasampo 2.0 -hakuliittymän käyttämisestä tiedonhaussa.

Kirjasammon toimittaja osallistui Tekstin talon avajaisfestivaalille tammikuussa, Kirjastopäiville kesäkuussa, Turun ja Helsingin kirjamesuille lokakuussa.

Toimittaja seurasi joitakin koulutuksia Kirjastokaistan nauhoitusten ja streamien kautta työn ohella.

Yhteistyö sidosryhmien kanssa

Kirjasammon toimitus oli mukana kirjallisuusalan yhteisen ”Syysloma on lukuloma”-kampanjan työryhmässä ja kokosi kirjavinkkejä, jotka olivat esillä <https://www.lukuloma.fi/>-sivustolla ja joita jaettiin mm. sosiaalisessa mediassa.

Lukuloma jatkuu myös tulevina vuosina, ja kampanjassa ovat tällä hetkellä mukana Finlands svenska författareförening, Kirjailijaliitto, Kirjakauppaliitto, Kirjasampo, Kirjastokaista, Lastenkirjainstituutti, Lukuliike / Opetushallitus, Lukukeskus–Läscentrum, Sivupiiri, Suomen kirjastoseura, Suomen Kirjasäätiö, Suomen Kustannusyhdistys, Suomen tietokirjailijat ja Äidinkielen opettajain liitto.

Kirjastopalvelu toimitti Kirjasammon tietokantaan kaunokirjallisen uutuusaineiston kuvailutiedot. Tästä on tehty oma sopimuksensa.

Turun kaupunginkirjaston palvelupäällikkö Kaisa Hypén seurasi palvelun toimintaa toisen päätoimittajan roolissa, toimi Kirjasammon toimituskunnan puheenjohtajana ja osallistui valtakunnallisiin palvelua koskeviin kehittämiskokouksiin.

Kirjasammon [toimituskunta](#) kokoontui vuoden aikana kahdesti.

Vaasan kaupunginkirjastossa ylläpidettiin Kirjasammon Boksampo-osiota ja käsiteltiin tietokantaan saapuvat ruotsinkieliset uutuusaineistot.

Kirjasampo tuotti Helmet-lukuhaasteen 2024 osallistujille hakuohjeistuksen, jonka avulla voi etsiä haastekohtiin sopivia teoksia Kirjasammosta. Helmet-kirjaston sivuilla julkaistuja vinkkilistoja koottiin Kirjasampoon kirjahyllyiksi, ja vastineeksi Helmet.fi sai käyttää Kirjasammon Ajankohtaista-osiossa julkaistuja kirjallisuusuutisia halutessaan.

Lukukeskuksen tuottamia sisältöjä nostettiin esille linkittämällä Kirjasammon teostietokantaan Kiiltomato-verkkolehden kirja-arvosteluja, ja samalla Kirjasammossa saatiin tuotua esille laadukasta kirjallisuuskritiikkiä. Kirjasammon kirjailijatiedot ja Lukukeskuksen kirjailijavierailujen tietokanta on myös linkitetty toisiinsa kattavasti puolin ja toisin. Lukuviikon teemasta tehtiin kirjavinkkejä, jotka julkaistiin Kirjasammossa kirjahyllynä.

Suomen tietokirjailijat ry:n tuottamia ”Tietokirjoja kouluun”-vinkkilistoja on hyödynnetty lisäämällä listoilla mainitut teokset tietueina Kirjasampoon ja kokoamalla niistä hyllyjä vinkkilistoiksi.

Vierailevia kirjoittajia oli palvelussa mukana loppuvuonna, kun Kirjasampo tilasi suoraan ansioituneilta kirjoittajilta yhden kirjavinkkiartikkelin ja kolme kirjallisuusesseettä. Julkaistut tekstit ovat:

- [Marika Helovuori: Tunteet pelissä](#)
- [Vesa Rantama: Runominä ei kirjoita](#)
- [Minna Rytisalo: Odotusten täyttymisen toivo ja pelko](#)
- [Koko Hubara: Kirjalliset isoäidit](#)

Julkaisut

Kirjasammosta on kerrottu seuraavissa vuonna 2024 julkaistuissa artikkeleissa ja verkkojulkaisuissa:

- Suojelupoliisi juhlii 75-vuotistaivaltaan kirjallisuuskeskustelulla Oodissa. [Suojelupoliisin kotisivut](#) 7.8.2024
- Eero Hyvönen: [How to Create a National Cross-domain Ontology and Linked Data Infrastructure and Use It on the Semantic Web](#). Semantic Web - Interoperability, Usability, Applicability, IOS Press, 2024. DOI: 10.3233/SW-243468.
- Eero Hyvönen: [Sampo-järjestelmien verkosto avaa linkitettyä kulttuuridataa tutkijoille ja kansalaisille semanttisessa webissä](#). Tieteessä tapahtuu, no. 2, 2024.

Kirjasammon toimittamisesta ja sisällönkuvailusta vastasivat Tuomas Aitonurmi, Jukka Uotila ja Kirsi Voitovych.

7 Kirjasampo.fi/Sivupiiri

Tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kirjasammon Sivupiirin tavoitteena oli vuonna 2024 nostaa esiin lasten- ja nuortenkirjallisuutta tekstimuotoisten Päivän täky -kirjavinkkien ja teemoitettujen vinkkihyllyjen avulla. Tavoite toteutui: lasten- ja nuortenkirjahyllyjen määrä sivustolla kasvoi vuoden aikana kymmenillä ja

yksittäisiä kirjavinkkejä julkaistiin säännöllisesti. Sivustolla uutisoitiin lasten- ja nuortenkirjallisuuteen liittyvistä ilmiöistä, tapahtumista, kampanjoista ja palkinnoista. Kirjastot ja Seinäjoen lasten ja nuorten lukemista edistävien kirjastopalvelujen erityistehtävä (Erte) ovat myös lisänneet omia hyllyjään Kirjasampoon.

Sivupiirissä on tällä hetkellä yli 700 erilaista lasten- ja nuortenkirjahyllyä. Lasten- ja nuortenkirjallisuuteen liittyviä uutisia/artikkeleita julkaistiin 19 kpl. Sivupiiri julkaisi kolme artikkelia ulkopuolisilta kirjoittajilta. Julkaistavat artikkelit valittiin 13-20-vuotiaille suunnatun avoimen tekstihaun kautta. Kirjoittajina olivat 16-vuotias Hertta Jaako artikkelillaan Pikku naisesta lukutoukaksi (Pikku naisesta lukutoukaksi | Kirjasampo), 17-vuotias Ada Reijonen tekstillään Kirja kädessä, tarina korvissa: näinkin voi lukea (Kirja kädessä, tarina korvissa: näinkin voi lukea | Kirjasampo) ja 17-vuotias Maija Karttunen artikkelillaan Huolipuheen aika on ohi – nuorten lukuharrastuksen pelastamiseksi tarvitaan konkreettisia keinoja (Huolipuheen aika on ohi – nuorten lukuharrastuksen pelastamiseksi tarvitaan konkreettisia keinoja | Kirjasampo). Artikkeleista lukijoita on kiinnostanut erityisesti Maija Karttusen teksti, jota on helmikuun alkuun 2025 mennessä katsottu yli 800 kertaa ja jonka sitouttavuusluku (engagement) on 7,6.

Kirjasammon ja Kirjastokaistan kuukausittain lähetettävässä yli 2 000 tilaajan kirjallisuuskirjeessä on joka kerta ollut mukana myös Sivupiirin sisältöä, kuten vinkkilistoja tai artikkeleita.

Uutuuskirjojen tietojen käsittely ja kirjallisuuden tekijöiden tietojen tallennus jatkuivat tuttuun tapaan. Toukokuussa 2024 SAHA-tietokannassa ilmeni Onki-rajapinnan päivitysten vuoksi tekninen ongelma, joka esti tietojen käsittelyn tietokannassa. Tekniikkatiimi ratkoi tilannetta yhteistyössä SeCon ja Finto-tiimin kanssa, mutta tilanne saatiin korjattua vasta loppusyksystä 2024. Tämän vuoksi uutuustietueiden käsittely ja tekijätietojen päivittäminen viivästyivät ja tietokanta ruuhkautui. Kaikki vuonna 2024 ilmestyneiden lasten- ja nuortenkirjojen tiedot saatiin kuitenkin käsiteltyä SAHA-tietokannassa helmikuun 2025 alkuun mennessä.

Sivupiirin toimittaja kuului kansalliseen Lanu-neuvostoon ja kansalliseen Lanu-verkostoon. Molemmat työryhmät koostuvat kirjallisuusalan ammattilaisista (kirjastoammattilaiset, kustantajat, kirjailijat, kuvittajat, kääntäjät, muut alan toimijat) ja niiden tavoitteena on edistää lasten- ja nuortenkirjallisuuden tunnettuutta sekä lasten ja nuorten lukutaitoa.

Sivupiiri oli mukana valtakunnallisessa Lukuloma-kampanjassa sisältötyön suunnitteluryhmässä. Sivupiiriin koostettiin kampanjaa varten nuortenkirjallisuuden vinkkilista, jossa olleet teokset vietiin myös kampanjan verkkosivuilla olleeseen kirjavinkkikoneeseen.

Vuoden katsotuin sisältö oli ”Lasten- ja nuortenkirjauutuuksia kevät 2024”-koontilista, jota katsottiin 1 189 kertaa. Lasten- ja nuortenkirjauutuuksia - kevät 2024 | Kirjasampo

Tammikuussa 2025 Sivupiirillä oli hieman yli 1 400 Facebook-seuraajaa. Instagram-seuraajia Sivupiirillä oli vuoden 2025 tammikuussa 1373, määrä on kasvanut edellisvuodesta vajaalla sadalla seuraajalla. Sivupiiri päätti vuonna 2024 luopua X-somepalvelusta (ent. Twitter), koska seuraajien määrä oli palvelun suosion romahdettua pudonnut useilla kymmenillä seuraajilla, eikä palvelun käyttö enää ollut Sivupiirille kannattavaa. Sivupiiri liittyi vuonna 2024 Threads-palveluun, jossa seuraajamäärä on tammikuussa 2025 vielä varsin maltillinen, noin 300 henkilöä.

Kirjasammon Sivupiirin luetteloinnista vastasi Henriika Tulivirta. Sisältötyössä apuna oli Helsingin kaupunginkirjaston erikoiskirjastonhoitaja Sini Helminen, joka on syksystä 2023 asti käyttänyt 10 % työajastaan Sivupiirin kirjahyllyjen koostamiseen ja tekstimuotoisten kirjavinkkien laatimiseen.

Sivupiirin suunnittelija Henriika Tulivirta koulutti Sini Helminen palvelun sosiaalisen median kanavien päivitystyöhön. Perekahdytys Sivupiirin sisältötyöhön jatkaa vuonna 2025.

Vierailut

- 27.1.2024, Tunnetta, tietoa ja tarinoita: nuortenkirjallisuus lukuinnon sytyttäjänä - paneelikeskustelu / Educa-messut, Sini Helminen
- 24.4.2024, Kirjasto on kaikkia varten -paneelikeskustelu, Kirjastoseura / NUORI2024, Henriika Tulivirta
- 4.5.2024, LANU-festivaalit, juontotehtävät / LANU ry, Henriika Tulivirta
- 9.11.2024, Miksi lakkasimme lukemasta -paneelikeskustelu / Riie Heikkilän kirjanjulkistustilaisuus, Sini Helminen
- 12.11.2024, Tietokirjat väylänä lukuintoon, Lastenkirjailijat faktahommissa -podcast / Suomen tietokirjailijat ry, Henriika Tulivirta

Esitykset

- 21.8.2024, Kirjasampo ja Sivupiiri: kirjallisuuden verkkopalvelut -koulutus / AKE PiKe, Henriika Tulivirta
- 23.9.2024, Kirjavinkeillä lukijaksi -koulutus, Lukuinnon päivä / Lukuinto lentoon Pirkanmaalla -hanke, Henriika Tulivirta
- 11.10.2024, JHL Tähtiammatilaispäivät: Lapset ja nuoret lukijoiksi / JHL, Henriika Tulivirta

Toimittaja seurasi joitakin koulutuksia Kirjastokaistan nauhoitusten ja streamien kautta työn ohessa. Sivupiirin toimittaja osallistui Kirjastopäiville kesäkuussa ja Helsingin kirjamesuille lokakuussa.

Yhteistyö sidosryhmien kanssa

Sivupiirissä on tehty yhteistyötä Seinäjoen kirjaston valtakunnallisen erityistehtävän (Erte) kanssa. Sivupiiri on tuottanut Ertelle S2-opetukseen suunnatun viiden kirjan videovinkin, joka julkaistiin Kirjastokaistalla vuoden 2025 alussa. Yhteistyö Lastenkirjainstituutin kanssa on jatkunut esimerkiksi yhteisten kirjavinkkilistojen muodossa. Helmet-kirjastojen siirryttyä osaksi Finna-kokonaisuutta Sivupiiri toimi yhteistyössä Helmet-viestijöiden kanssa ja kertoi muutoksesta sosiaalisessa mediassa. Suomen tietokirjailijat ry:n tuottamia "Tietokirjoja kouluun"-vinkkilistoja on hyödynnetty lisäämällä listoilla mainitut teokset tietueina Kirjasampoon ja kokoamalla niistä hyllyjä vinkkilistoiksi. Muita yhteistyökumppaneita vuonna 2024 olivat esimerkiksi Kirjastopalvelu, Helmet-kirjastot, Yleisradio, Lukuloma-hanke, Kirjastoseura, Askem, LANU!-festarit, Pirkanmaan ja Keski-Suomen AKE, Lanu-verkosto, Lanu-neuvosto, Lukukeskus ja vierailevat kirjoittajat Hertta Jaako, Ada Reijonen ja Maija Karttunen.

Julkaisut

- Lukufiilis: Jokaisella on oikeus lukea, Henriika Tulivirta: "Jokaisella on oikeus lukea" - Lukufiilis - Lukufiilis
- Lukufiilis: Lukutaito syttyy lukuinnolla, Pääkirjoitus: Lukutaito syttyy lukuinnolla! - Lukufiilis – Lukufiilis

- Takakansi-podcast: Henriika Tulivirta – Lukemiseen liittyvät paineet ja häpeä, 1.2.2024
- Kulttuuritoimitus: Henriika Tulivirta vinkkaa kirjallisuutta, joka innostaa [Henriika Tulivirta vinkkaa kirjallisuutta, joka innostaa – riippumatossa ei ole pakko alkaa kahlata Dostojevskia - Tampere.kulttuuritoimitus.fi](#)
- Suomen Kuvalehti: [Kuukauden lukija Henriika Tulivirta tapasi ryöväillä äitinsä etymologista sanakirjaa - Kirjailijan päiväkirja](#)
- Aamulehti: [Haluatko ostaa valmistuvalle kirjan? Jalkapalloilija, muusikko, yliopiston rehtori, kirjastolainen ja Finlandia-voittaja jakoivat Aamulehdelle lahjakirjavinkkinsä](#)
- Yle radio 1: Sari Valto – Anna itsesi innostua taas lukemisesta, Henriika Tulivirta, 24.9.202

8 Kirjastokaista

Vuosi 2024 toteutui Kirjastokaistalla ennakkosuunnitelmien mukaisesti. Kirjastokaista jatkoi edellisten tuotantovuosien kokemusten perusteella linjattua sisällöntuotantomalliaan. Kirjastokaista tuotti kirjallisuus- ja lukemisenedistämishelmia, kirjastomarkkinointiohjelmaa ja koulutusohjelmia. Kirjastokaistan sisällöntuotantoa leimasivat laajat yhteistyöverkostot ja jatkuvuus hyviksi havaittujen sarjojen tuotannossa ja toimintatavoissa. Ohjelmien katseluista ja kuunteluista ei ole mahdollista koota luotettavia tilastoja, sillä iso osa käyttäjistä ei salli käyntien tilastoitumiseen vaadittavia evästeitä. Lisäksi suuri osa ohjelmien katseluista ja kuunteluista tapahtuu ilman kytköstä Kirjastokaista.fi-sivustoon.

Vuonna 2024 tuotetuista videoista

Kirjastokaistalla julkaistiin vuoden 2024 aikana 181 videota (edellisenä 193 videota). Videoita tuotettiin pääosin suomeksi. Ruotsinkielisiä videoita julkaistiin 37 ja englanninkielisiä 12. Suurin osa julkaistusta ohjelmista on Kirjastokaistan omaa tuotantoa eli suorana lähetettyjen tilaisuuksien tallenteita, uusia osia Kirjastokaistan ohjelmasarjoihin sekä kampanjavideoita. Mukana on myös edellisten vuosien tapaan videoita, jotka ovat paikallisten kirjastojen ja AKE-verkoston tuottamia.

Kirjastokaista julkaisi mm. uusia osia ”10? kirjastosta” -sarjaan sekä Biblioteken.fi:n kanssa tuotettuun ”Biblioteksanställda författare” -sarjaan. Videoita julkaistiin Kirjastokaistan Vimeossa, YouTubeissa, Facebookissa ja Instagramissa.

Suurin yksittäinen tuotanto vuonna 2024 oli Kansalliskirjaston ja kirjailija Anna Kortelaisen kanssa yhteistyönä tuotettu ”Pelastakaa tiede!” -dokumenttielokuva. Pelastakaa tiede! -dokumenttielokuva pureutuu Kansalliskirjaston aineistojen evakuointiin talvi- ja jatkosodan aikana. 80 vuotta noiden tapahtumien jälkeen Pelastakaa tiede! -dokumenttielokuva kertoo ja paljastaa evakuointien tarinan ja esittelee evakuointien sankarit. Keitä he olivat ja mihin ja miten tiede evakuoitiin? Dokumenttielokuvasta järjestettiin useita näytöksiä eri puolilla maata.

Vuonna 2024 tehdystä suoralähetyksistä

Kirjastokaista tuotti suoria lähetystyksiä vuoden 2024 aikana yhteensä 15 (edellisenä 19 lähetystä). Kirjastokaistan suorat lähetykset ovat vapaasti kaikkien katsottavissa. Seuraaminen ei vaadi erillistä kirjautumista tai ennakkoilmoittautumista Kirjastokaistalle. Kirjastokaistan suorana lähettämien koulutuspäivien ja seminaarien esitykset julkaistaan tilaisuuksien jälkeen jokainen

esitys omana videona. Tuossa vaiheessa tilaisuuden pitkä tallenne laitetaan piiloon ja sen korvaavat saavutettavuusvaatimusten mukaisesti tekstitetyt videot. Tämä tehdään kahden viikon sisällä tilaisuudesta. Esitykset ovat katsottavissa toistaiseksi.

Vuonna 2024 suorana lähetetyistä tilaisuuksista eniten katseluita keräsi aluehallintoviraston kirjastotoimen ja Lukutaito-ohjelman (Opetushallitus) kanssa yhdessä järjestetty ”Yhteinen lukutaito” -webinaari, josta tilastoitui 548 käynnistystä.

Vuonna 2024 julkaistuista bloggauksista

Ohjelmien lisäksi Kirjastokaistan blogissa julkaistiin artikkeleita ja ”Kirjan jäljillä” -kirjabloggauksia. Suomenkielisiä bloggauksia julkaistiin 8, ruotsinkielisiä 4 ja englanninkielisiä 2. Suomenkieliset bloggaukset keräävät useita tuhansia lukukertoja. Ruotsin- ja englanninkieliset jäävät hieman pienemmälle huomiolle.

Poimintoja tilastoista

Kuten edellä kerrottiin, enää ei ole mahdollista koota kattavia ja luotettavia tietoja ohjelmien katseluista ja kuunteluista, sillä dataa ei ole saatavilla aiempien vuosien tapaan. Mikäli sivuston käyttäjä ei hyväksy kaikkia evästeitä, hänen käyntinsä ja videon katselu ei tilastoidu (välttämättömien evästeiden hyväksyminen ei siis riitä).

Suuntaa-antavia poimintoja:

- Vimeo: katselut 25 629 (impressions 856 000)
- YouTube: katselut 105 848
- Facebookissa julkaistujen videoiden katselut: 65 311
- Instagramissa julkaistujen videoiden katselut: 17 641
- SoundCloud: kuuntelut 4 096
- Some-seuraajat: Facebook 6 717, Instagram 1 588, Threads 622, YouTube-kanavan tilaajat 2 335 (Vuonna 2024 Kirjastokaista poistui X-palvelusta, jossa seuraajia oli noin 4000.)

Kehittäminen

Kirjastokaista tuottaa ohjelmia, joita on katsottavissa eri alustoilla ja palveluissa. Keskeisin kokoaja on kuitenkin WordPress-alustalle tehty Kirjastokaista.fi-sivusto. Sivustolla julkaistiin vuonna 2024 uudistuksia, joilla pyrittiin parantamaan entisestään sivuston käyttäjien käyttökokemusta ja vastaamaan tämän päivän tarpeisiin.

Sivuston uusi taustaväri on musta

Uudistetuilla sivuilla vahvimmin havaittava muutos on sivuston värien muuttuminen. Entinen valkopohjainen sivusto on nyt mustalla taustalla. Lähes kaikki suoratoistopalvelut käyttävät mustaa taustaa, joten värimuutoksella haluttiin tuottaa sivuston käyttäjille muista yhteyksistä tuttu käyttökokemus.

Some-jakopainikkeet näkyvämmiin esillä

Kirjastokaistan ohjelmia saa jakaa someen, upottaa katsottavaksi eri sivustoille ja blogeihin sekä näyttää vapaasti tilaisuuksissa ja oppitunneilla (lisenssinä CC BY-NC-SA). Jakaminen tehtiin entistäkin helpommaksi lisäämällä videon yhteyteen ”Jaa ohjelma” -valikko.

Pääkategorioiden nimet päivitettiin tähän päivään

Kirjastokaistan WordPress-alustalle tehty sivusto pitää sisällään kaikki koko Kirjastokaistan

historian aikana tuotetut ohjelmat. Moni asia liikkuvan kuvan maailmassa on muuttunut Kirjastokaistan viisitoistavuotisen historian aikana, ja samoin on muuttunut myös termistö. Kategorioiden nimiä muokattiin vastaamaan tätä aikaa. Tästä esimerkkinä Kirjastoradio, joka on nyt Podcastit.

Katseluluvut pois näkyvistä

Uudistuksen yhteydessä poistettiin ohjelmien katseluluvut näkyvistä, sillä katseluluvut eivät pidä enää paikkaansa aiemmin tässä dokumentissa kuvatusta syystä. Sivustolle jätettiin kuitenkin mahdollisuus listata ohjelmia niin julkaisuajan mukaan järjestettynä kuin suosituimmuusjärjestyksessäkin. Ensimmäinen listaustapa on faktaa ja jälkimmäinen suuntaa-antava.

Yhteistyökumppanit

Kirjastokaistan koko toiminta perustuu yhteistyöhön eri toimijoiden kesken. Kirjastokaista teki laajasti yhteistyötä vuoden 2024 aikana sekä yleisten kirjastojen että muiden alan toimijoiden kanssa. Näitä ovat AKE-verkosto, aluehallinnon kirjastotoimi, Kansalliskirjasto, Liboppi, Seinäjoen Erte, Suomen kirjastoseura ja Svenska samarbetsgruppen för utvecklingsuppdrag Åke. Kirjastokaista teki suoralähettyksiä webinaareina alan keskeisissä seminaareissa. Näiden tuotantojen kautta seminaarien järjestäjät ja esiintyjät taustaorganisaatioineen ovat Kirjastokaistan yhteistyöverkostoa.

Kirjastokaista teki myös laajasti yhteistyötä kirjallisuuteen ja lukemisen edistämiseen liittyvässä ohjelmatuotannossaan. Ohjelmaa tuotettiin yhdessä ja yhteistyötä tehtiin IBBY Finlandin, Lukuaika-hankkeen, Pohjoismaisen kulttuuripisteen ja SKTL:n kirjallisuuden kääntäjien jaoston kanssa. Kirjastokaista oli mukana myös Lukuloma-yhteistyössä. Kampanjan toteuttavat vuonna 2024 yhteistyössä Finlands svenska författareförening, Kirjakauppaliitto, Kirjasampo, Kirjastokaista, Lastenkirjainstituutti, Lukukeskus, Opetushallitus, Sivupiiri, Suomen Kirjailijaliitto, Suomen kirjastoseura, Suomen Kirjasäätiö, Suomen Kustannusyhdistys, Suomen tietokirjailijat ja Äidinkielen opettajain liitto.

Kirjastokaista teki myös yhteistyötä myös muiden Kirjastot.fi-palveluiden kanssa (mm. upokkeet verkkokirjastoihin Kirjasammon, Sivupiirin ja Makupalojen kanssa, kirjallisuuskirje, jossa on mukana edellisten lisäksi myös Kysy kirjastonhoitajalta sekä sisällöntuotanto Sivupiirin, Musiikkikirjastot.fi:n ja Biblioteken.fi:n kanssa).

Kirjastokaista saa yhteistyökumppaneiltaan paljon kiitosta. Kiitokset koskevat koko tuotantoprosesseja alusta loppuun. Kirjastokaista koetaan palautteiden perusteella luotettavaksi ja asiantuntevaksi kumppaniksi, jonka kanssa on helppoa tehdä yhteistyötä myös hyvän asenteen ja ilmapiirin vuoksi.

Jäsenyydet työryhmissä

- Kirjaston Kopiraattila-suunnitteluryhmä (Riitta Taarasti)
- Lukuloma-suunnitteluryhmä (Riitta Taarasti)
- Tuotantokohtaisia suunnitteluryhmiä yhteistyökumppaneiden kanssa (koko Kirjastokaistan tiimi)

Kirjastot.fi-palveluiden käytön ja ylläpidon opetus

Kirjastokaistan työntekijät esittelivät Kirjastokaistaa ja muita Kirjastot.fi-palveluita osana yhteistyöpalavereja ja ohjelmantekojen yhteydessä. Jokainen ohjelmanteko on samalla myös markkinointitilanne.

Osallistuminen seminaareihin, kursseihin, koulutustilaisuuksiin

- Liana: Miten Yle tekee viestintää ja rakentaa brändiään? -webinaari. 24.1.2024 (Riitta Taarasti)
- Viesti ry: Tekijänoikeudet viestinnässä ja markkinoinnissa -webinaari. Osa 1, perusteet. 20.8.2024 (Riitta Taarasti)
- Viesti ry: Tekijänoikeudet viestinnässä ja markkinoinnissa -webinaari. Osa 2, tekoäly & some. 3.9.2024 (Riitta Taarasti)
- Eduhouse: Sitouttavat somesisällöt -webinaari. 29.11.2024 (Riitta Taarasti)

Kirjastokaistan kuvaajien työhön kuuluu jatkuva uuden opettelu ja laitteiden ja teknisten ratkaisujen kehittäminen. Tämä ei tapahdu erillisillä kursseilla tai koulutustilaisuuksissa, vaan ottaen selvää ja rakentaen uusia ratkaisuja.

Kirjastokaistan työntekijät osallistuivat lukuisiin kirjastoalan seminaareihin ja koulutustilaisuuksiin tehden niissä ohjelmaa. Huomio kiinnittyy ennen muuta suoralähteyksen tekemiseen, mutta esitykset käydään läpi jälkikäteen useaan kertaan tiimin jäsenet työstäessä esityksistä videot kaikkien katsottaviksi.

Yhteistyö sidosryhmien kanssa

Kirjastokaistan yhteistyökumppanit ovat samalla myös sidosryhmiä. Keskeisimmät sidosryhmät vuonna 2024 olivat aiemmin tässä dokumentissa mainitut lukuisat kirjasto- ja kirjakentän toimijat sekä koulutustilaisuuksia järjestävät organisaatiot.

Suunnittelijoiden kirjoittamat artikkelit

Kirjastokaistan ohjelmista tiedotetaan säännöllisesti Kirjastot.fi:n ammattikalenterin, yhteistyökumppaneiden uutiskirjeiden sekä sähköpostitse lähetettävien tiedotteiden avulla. Keskeisiä tiedotuskanavia ovat myös Kirjastokaistan somakanavat eli Facebook, Instagram ja Threads. Kirjastokaista.fi-sivuston Valokeilassa NYT -blogipalstalla julkaistaan myös artikkeleita, josta niitä jaetaan eteenpäin.

Kirjastokaistalla on vakiosarja Kirjastolehdessä. Siellä julkaistaan Kirjastokaistan ”10? kirjastosta” -videosarjan sisarjulkaisuna haastattelusarjaa. Vuonna 2024 julkaistiin Riitta Taarastin kirjoittamat Kirsi Alm-Siiran, Elsa Saision, Lola Odusogan, Samae Koskisen ja Juho Milonoffin haastatteluartikkelit. Artikkeleissa oli mukana kirjastokaistan kuvaajien Mikko Helanderin ja Joonas Nevalaisen ottamat kuvat.

VAKE:sta/Kirjastot.fi:stä kirjoitettu

- [Amusa.fi-verkkomedia: Anna Kortelainen teki käsikirjoituksen historialliseen Pelastakaa tie! -dokumenttielokuvaan Kansalliskirjaston pelastamisesta sotiemme aikana](#) (11.4.2024)

- [STT Info: Pelastakaa tiede! -dokumenttielokuva kertoo tieteen evakuoinnin tarinan](#) (17.4.2024)
- [Rotunda-lehti \(Artikkeli suomeksi löytyy sivuilta 32-33, ruotsiksi sivulta 38 ja englanniksi sivulta 43\): Pelastakaa tiede! -dokumentti Suomen sotavuosista vie ajatukset nykyhetkeen](#) (huhtikuu 2024)
- [Kansalliskirjasto: Uusi dokumenttielokuva kertoo tieteen evakuoinnin tarinan](#) (24.4.2024)
- [Nationalbiblioteket: Ny dokumentärfilm återger historien om evakuering av vetenskap](#) (24.4.2024)

9 Kirjastot.fi ja Kirjastohakemisto

Joulukuussa 2022 julkaistun uuden Kirjastot.fi-sivuston uudistustyö jatkui edelleen vuonna 2024 erityisesti sisältöjen järjestämisen ja arkistoinnin osalta. Myös julkaisujärjestelmän tekninen päivittäminen valmistui pitkälle, mutta se julkaistiin vuoden 2024 alkupuolella. Lisää tietoa Kirjastot.fi-toimitustyöstä luvussa *14 Viestintä*.

Kaikkien kirjastojen yhteys- ja palvelutiedot sisältävän Kirjastohakemiston uusi käyttöliittymä, joka hakee tiedot Kirkanta-tietokannan uuden rajapinnan kautta, julkaistiin vuoden 2024 alkupuolella.

Kirjastot.fi-sivustosta vastasi Päivi Litmanen-Peitsala ja Kirjastohakemistosta Mia Nikula.

10 Tiedonhaun kokonaisuus

Kysy kirjastonhoitajalta 2024

Kysy kirjastonhoitajalta on Suomen kirjastojen yhteinen verkkotietopalvelu. Kysymyksiin vastataan kolmen arkipäivän kuluessa. Palvelun ydintehtävä on löytää sopivia tiedonlähteitä tiedonhakijalle.

Palvelulupaus

Kysy kirjastonhoitajalta -palvelu on toiminut verkossa vuodesta 1999 lähtien. Se on alusta asti profiloitunut tietopalveluksi ja palvelutapamme on säilynyt hyvin samanlaisena koko ajan. Kysy kirjastonhoitajalta -palvelussa luotiin vuonna 2021 tarkennetut palveluperiaatteet. Niiden onnistumisesta on keskusteltu valtakunnallisissa kokouksissa 2022 ja 2023. Tarpeellisia lisäyksiä on tehty. Palveluperiaatteiden seuranta jatkettiin vuoden 2024 valtakunnallisessa kokouksessa erityisesti vakiovastauspankin osalta. Kokouksessa keskusteltiin myös tilanteesta kysymysvyöryjen ja asiattomuuksien osalta.

Vastaajat

Vastauksia lähetti vuoden 2024 aikana 263 vastaajaa 62 eri kirjastosta. Palvelussa toimi vastaamista valvomassa ja tukemassa Kirjastot.fi:n suunnittelija Nina Granlundin lisäksi valtakunnallinen toimittaja Jukka Uotila.

Vastaajien opastus ja tuki

Vastaajien opastukseen ja tiedonhaun opetukseen rakennetut tukipalvelut koostuvat useammasta osasta:

- Uuden vastaajan paketti
- Tiedonhakupaketti
- Opastusta vastaamiseen sarja, sähköposti- ja Teams-tietoiskut
- Kyselytunnit
- Kirjastot.fi:n Tiedonhaun opastus
- Tiedonhaun opastuksen esimerkkitiedonhaut
- Tiedonhaun uutiskirje
- Tiedonhaun vinkit
- Uuden vastaajan koulutuksia järjestettiin keväällä kaksi ja syksyllä yksi.
- Keväällä järjestettiin myös kertauskoulutus Lapset-ryhmän vastaajille.
- Syksyllä järjestettiin koulutus Musiikkitiedonhaku (Jukka Uotila).

Vastaajakirjastot

Vuonna 2024 vastaajakirjastojen joukosta poistui Paraisten kirjasto. Loviisan vastaajaryhmä puolestaan laajentui myös lähikirjastoihin.

Vuoden 2023 alussa Helsingin kaupunginkirjasto uusi vastaamisensa organisoinnin. Uusi järjestely on toiminut periaatteessa hyvin. Jonkin verran ongelmia syntyy siitä, että vastaajat lähtevät kirjastoista eikä tilalle saada heti uusia. Jos tietyllä alueella on vähän vastaajia, saattaa vastaaminen taas häiriintyä Helsingin osalta.

Erikoisvastaajaryhmien toiminnassa on ollut jonkin verran käytännön ongelmia. Asiaa käsiteltiin valtakunnallisessa kokouksessa, jota edelsivät erilliskokoukset vastaajaryhmille. Näistä osa järjestettiin vuoden 2023 lopulla, loput pidettiin vuoden 2024 alussa. Sekä vastaajatapaamisessa että kokouksessa mietittiin, mitä tehdä e-vastaajaryhmälle nyt, kun E-kirjasto on siirtynyt Kansalliskirjaston luotsaamaksi palveluksi. Todettiin, että ryhmä kykenee vastaamaan nykyisiin kysymyksiin e-aineistosta ja että sen toiminta jatkuu toistaiseksi. Päätettiin kuitenkin myös keskustella asiasta vuoden 2025 kokouksessa.

Muiden ryhmien tilanne on se, että niissä yli ajan odottavien kysymysten valvonta ei toimi. Musiikkiryhmässä ei ole valvojaa eikä kukaan ole tehtävään halukas. Tämä on ongelma, joten päätettiin, että kysymyksiin vastaavat musiikki- ja lapset-ryhmäläiset ensi sijassa, mutta että kysyjän kunta reagoi kysymykseen, jos erikoisryhmistä ei reagoida.

Osa kunnista puuttuu edelleen Kysy kirjastonhoitajalta -palvelusta. Näidenkin kirjastojen asiakkailta on oikeus saavuttaa lähikirjastonsa myös tätä kautta. Verkossa toimiva tietopalvelu on tietysti kaikkien verkon käyttäjien ulottuvilla, mutta silti oman kunnan palveluiden saavuttaminen on tärkeää. Siksi aivan pientenkin kirjastojen on paikallaan liittyä mukaan toimintaan.

Vastausten määrä

Vuonna 2024 lähetettiin vastaus 6412 uuteen kysymykseen, näistä suomenkielisiä oli 6194, ruotsinkielisiä 149 ja englanninkielisiä 69. Vastausten määrä on laskenut edellisvuodesta 539:lla. Näistä suurin osa oli suomenkielisiä, ruotsinkielisten vastausten määrä on laskenut 6:llä ja englanninkielisten 29:llä. Laskua oli paikkakunnilla, joilla oli ollut vaikeuksia kysymysvyöryjen vuoksi edellisvuonna.

Julkiseen arkistoon tallennettiin 4201 vastausta, suljettuun 2211. 53% kysymyksistä vastattiin ensimmäisen vuorokauden aikana. Toimituspostin ja palautteen kautta on vastattu arvioilta noin 10:n kysymykseen. Kommentteja oli tullut 2804. Tilastoihin on tavattu arvioida jatkokeskustelut. Jatkokeskusteluja arvioitiin käytävän noin 10% tapauksissa. Todellinen vastausten määrä on siis nämä yhteen laskien 7063 ja siihen kommentit mukaan lukien 9867.

Kommenttien määrä on noussut jatkuvasti viime vuosina ja niihin liittyvä työ on lisääntynyt huomattavasti. Osa kommentteista on aiheeseen kuulumatonta. Ne poistetaan. Osassa annetaan lisätietoja kysymyksen aiheesta. Niistä lähetetään tietoa kysyjällä, mikäli se on mahdollista. Useimmiten tiedot myös päivitetään vastauksiin. Osa kommentoinnista on kommentoijien välistä keskustelua, jota myöskään ei kerrytetä sivuillemme, mikäli se ei liity oleellisesti kysymyksen ja vastauksen sisältöön ja tuo siihen lisätietoa. Tekijänoikeuden ja henkilösuojan oikeudet koskevat myös kommenttiosuutta palvelussamme, joten myös niihin liittyviä ongelmia joudutaan ratkomaan. Kommenttien osuutta palvelussa pohditaan vuoden 2025 valtakunnallisessa vastaajakokouksessa.

Sivukäynnit

Kirjastot.fi-palveluiden tilastointiohjelma vaihdettiin vuoden 2023 aikana. Käyntilukuja ei voi suoraan verrata lukuihin ennen tuota vuotta. Ne kävijät, jotka eivät ole hyväksyneet tilastointievästeitä, puuttuvat uusista luvuista. Aiempien vuosien tilastoista on käynyt ilmi, että vain noin 45% kävijöistä hyväksyi evästeet.

Sivustolla on näin vuoden 2024 aikana käynyt kävijöitä (unique visitors) 1 027 994, sivunkatseluja on (total page views) 1 497 611 ja istuntoja (total visits) 1 090 060.

Luvut ovat suunnilleen samanlaiset kuin edellisvuonna. Viime vuoden tilastot on arvioitu, koska tilastointiohjelma saatiin viritettyä palveluun vasta kesällä.

Kun otetaan huomioon, että vain noin 45% käyttäjistä hyväksyy evästeet, voidaan laskea, että käyttömäärät ovat todellisuudessa yli kaksi kertaa suuremmat eli kävijöitä ja käyntejä olisi todellisuudessa yli 2 miljoonaa ja sivukatseluja yli 3 miljoonaa.

Ylläpidon sivujen käyttöä ei tilastoida.

Hakukoneiden kautta ja suoraan palveluun tulleiden määrää ei pystytty tilastoista lukemaan. Viittausten ja sosiaalisen median kautta palveluun saapui minimaalinen osa käyttäjiä. Palveluja, joista Kysy kirjastonhoitajalta -palveluun päädytään ovat mm. Facebook, Kyyti-Finna ja Wikipedia.

Keskimääräinen istunto palvelussa on edellisten vuosien tapaan jonkin verran alle minuutin 00:46, joka on luontaista käytölle. Palveluun saavutaan hakukonehaun kautta ja kysymyksen ja vastauksen silmäily on nopeaa.

Kävijöistä 91% käytti mobiililaitetta, vähän yli 1% tablettia ja vähän yli 8% pöytäkoneetta. Luvut ovat täsmälleen samat kuin vuonna 2023. Niissä on tapahtunut niin suuri muutos verrattuna aikaan ennen evästeiden käyttöönottoa (mobiili 66%), että sen täytyy liittyä siihen, ketkä hyväksyvät evästeet ja ketkä eivät. Ilmeisesti pöytäkoneiden käyttäjät jättävät varsin usein evästeet hyväksymättä.

Näkyvyys

Kuten sivuston kävijäluvuista käy ilmi, palvelun näkyvyys on hyvä ja merkittävin osa sitä on hakukonenäkyvyys. Verkon hakukoneiden kautta palvelu nousee esiin monessa yhteydessä.

Kysy kirjastonhoitajalta -palvelua esitellään ja nostetaan esiin muissa palveluissa. Erityisesti sen olemassaolosta yritetään muistuttaa kirjastoja, jotka eivät ole mukana vastaamassa ja myös niitä, jotka ovat toiminnassa mukana, mutta vähentävät panostustaan työhön.

Kysy kirjastonhoitajalta -palvelu näkyy useassa eri palvelussa:

- Kirjastot.fi:n Tiedonhaku-kanava
- Kirjastot.fi:n Tiedonhaun opastus -osa
- Kirjastot.fi:n Tiedonhaun opastuksen tiedonhakutehtävät
- Kirjastot.fi:n Tiedonhaun vinkit
- Kirjastot.fi:n Tiedonhaun uutiskirje
- Kirjastot.fi:n Kirjallisuuskirje
- Upotettuja kysymyslomakkeita ja uusien vastausten syöte tai linkkejä kysymiseen ja kysymysten arkistoon Finna-kirjastojen sivuilla (Tiedonhaku, Kirjallisuus, Musiikki, Lapset, etusivu).
- Upotetut kysymyslomakkeet ja uudet vastaukset Musiikkikirjastot.fi:ssä ja Kirjasammossa.
- Kysymyksiä ja kysymyskokoelmia esitellään kirjastojen sivuilla ja niiden sosiaalisessa mediassa.
- Viittauksia palveluun on Kirjasammon, Makupalat.fi:n ja Kirjastokaistan sisällöissä, Wikipedian ja Ylen artikkeleissa sekä yleisten keskustelufoorumien palstoilla.

Palvelua esiteltiin koulutuksissa:

- Kysy kirjastonhoitajalta ja tietopalvelu tänään, Uudenmaan AKE-kirjastojen aamukahvit, 2.2.
- Innehållstjänster Case: Fråga bibliotekarien och Makupalat, Keudan ruotsinkielisille kirjastoalan opiskelijoille 28.8.
- Vinkkejä tietopalveluun, Helmet-alueen työntekijöille Tiedonhaun tekniikoita -koulutuksessa 22.10.

Palvelua käsiteltiin:

- "Etsin satua kissoista, jotka päätyvät eri tehtäviin" -artikkelissa Suomen Kuvalehdessä (22.8.2024).
- Tove Ruuskanen ruotsinkielisessä tutkielmassa Fråga bibliotekarien-tjänsten. Frågor på svenska år 2000, 2010 och 2020. Åbo Akademi 2024.
- Kysy kirjastonhoitajalta poistui vuonna 2024 kokonaan X:stä ja Facebook-sivu on ollut tarkoituksella tauolla. Aikomuksena on selvittää seuraavien vuosien aikana, jatketaanko sen ylläpitoa vai ei.
- Kysy kirjastonhoitajalta -kokoelmien sarjat

Kysymyskokoelmasarjan julkaisu siirrettiin vuoden 2025 puolelle, koska kahden edellisen vuoden sarjat ovat siirtyneet osittain seuraavan vuoden puolelle.^[1]_{SEP}

Tekniset muutokset ja korjaukset

Vuonna 2024 toteutettiin useita teknisiä parannuksia:

- Vanhimmat käyttämättä olleet vastaajatunnukset poistettiin. Samalla päivitettiin kirjastojen kanssa yhdessä vastaajien tietoja ja pois lähteneiden vastaajien tunnukset poistettiin.
- Kesällä päivitettiin Kirjastot.fi-sivusto ja samalla Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun julkisessa osassa haku. Sitä muokattiin useita kertoja ja säätö jatkuu vuonna 2025.
- Sivujen indeksointia säädettiin. Suljetun arkiston vastausten ei enää pitäisi näkyä hakumme tuloksissa. Ne kuitenkin näkyvät edelleen, joten korjaus tarvitaan ja se siirtyi vuodelle 2025. Myös vanhat e-kirjastovastaukset jäävät indeksoinnin ulkopuolelle. Niitä on poistettu käsin julkisesta arkistosta satoja sekä satoja julkiseen arkistoon jätettyjä vastauksia on korjattu uuden e-kirjaston julkistamisen jälkeen.
- Vapaiden asiasanojen rikkoutuminen korjattiin. Aiemmin erisnimet ovat aiheuttaneet virheilmoituksen, jos samaa nimeä on käytetty eri kieliversioissa. Koska muuta ratkaisua pulmaan ei ollut, poistettiin vapaiden asiasanojen käyttö ruotsin- ja englanninkielisissä versioissa. Virheilmoituksen antavien asiasanojen korjaustyö alkoi. Se jatkuu todennäköisesti pitkään, vähintään vuoden 2025 ajan.

Lukuja

- Vastaukset: yhteensä 6412, ruotsinkieliset 149, englanninkieliset 69
- Vastaajat: 263 vastaajaa, 62 kirjastosta
- Sivukäynnit: kävijät 1 027 994 (yli 2 milj.), sivunkatselut 1 497 611 (yli 3 milj.), istunnot 1 090 060 (yli 2 milj.)

Vastaukset kirjastoittain (vähintään 10 vastausta)

- Toimitus 732
- Helsinki 1508
- Tampere 842
- Oulu 828
- Turku 430
- Espoo 304
- Jyväskylä 205
- Vantaa 189
- Lahti 126
- Joensuu 121
- Kuopio 103
- Pori 95
- Seinäjoki 89
- Hämeenlinna 79
- Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto 70
- Eduskunnan kirjasto 70
- Kurikka 65
- Rovaniemi 58

- Kouvola 45
- Lohja 39
- Mikkeli 38
- Lappeenranta 35
- Uusikaupunki 28
- Tilastokirjasto 26
- Lieksa 23
- Porvoo 20
- Vaasa 19
- Kansallisen audiovisuaalisen instituutin kirjasto 18
- Nurmijärvi 17
- Kotka 17
- Kangasala 14
- Nokia 12
- Valkeakoski 12
- Rauma 12
- Kajaani 11
- Tuusula 10
- Kysymykset kunnan mukaan (kunnat, joista on tullut vähintään 20 kysymystä)
- Helsinki 1442
- Tampere 447
- Oulu 374
- Espoo 359
- Turku 273
- Jyväskylä 271
- Vantaa 259
- Suomen ulkopuolella 202 (kaikki kysymykset eivät todellisuudessa tule Suomen ulkopuolelta, niihin on vain valittu tuo "asuinkunta")
- Siilinjärvi 132
- Kuopio 121
- Lahti 109
- Hämeenlinna 94
- Joensuu 92
- Pori 70
- Mikkeli 58
- Rovaniemi 55
- Seinäjoki 53
- Järvenpää 51
- Hamina 49
- Kouvola 46
- Lappeenranta 44
- Reisjärvi 43
- Salo 41
- Lohja 39

- Kangasala 38
- Kerava 37
- Kotka 35
- Kaarina 35
- Kajaani 34
- Taivassalo 32
- Kankaanpää 32
- Tuusula 30
- Hyvinkää 29
- Nurmijärvi 28
- Naantali 26
- Kokkola 24
- Kirkkonummi 24
- Vaasa 23
- Jämsä 23
- Lempäälä 23
- Porvoo 22
- Mäntsälä 22
- Imatra 21
- Orimattila 21
- Riihimäki 20

[Kysy kirjastonhoitajalta](#)

[Kysy kirjastonhoitajalta -vastaukset](#)

[Kysy kirjastonhoitajalta -toimintakertomukset](#)

Makupalat.fi 2024

Makupalat.fi on Suomen yleisten kirjastojen tuottama valikoitujen tiedonlähteiden kokonaisuus tiedonhakuun. Kokoelmaan on kerätty rajattu määrä laadukkaita verkkosivuja luotettavan tiedon etsijöille ja erityisesti tietopalvelussa työskenteleville.

Perustoiminta

Makupalat.fi:n tallennettiin uutta materiaalia, vanhaa päivitettiin ja poistettiin, asiasanoitusta ja muuta kuvailua muokattiin ja kategorioita järjesteltiin uudelleen. Uusien linkkien kuvailua ja muuta kokoelmanhoitoa jatkoi Kirjastot.fi-toimituksen lisäksi Tiina Gräsbeck Pasilan kirjastosta yhden työpäivän verran viikossa osan vuotta. Toimituksessa Makupalat.fi:stä vastaa Nina Granlund, ruotsinkielistä materiaalia kokoelmaan vie myös Anna-Maria Malm. Uusia linkkejä on vuonna 2024 lisätty 385, 358 suomenkielistä ja 27 ruotsinkielistä. Kokonaisuudessaan Makupalat.fi:ssä on (22.1.2025) 14 110 sivustoa, joista suomenkielisiä on 12 284 ja ruotsinkielisiä 1826.

Sisältöprojektit

Koko Länkbiblioteket käytiin läpi, vanhentuneet aineistot poistettiin, rikkiäiset linkit korjattiin, kuvailuja ajantasaistettiin ja uutta materiaalia vietiin.

Tehotarkastuksen keskiössä vuonna 2024 E-kirjat-kategoria.

Kuvailun tarkistus keskittyi erityisesti asiasanoitukseen sekä kuvailuteksteihin. Julkaisijatietueiden yhtenäistäminen jatkui edelleen.

Kokoelmista poistettiin vanhentuneet Docventures-kokoelmat. Ne, joiden sisällöt olivat ajankohtaisia edelleen, muutettiin tavallisiksi kokoelmiksi.

Tiedonhaun uutiskirjeen sisällöt pohjautuvat suurelta osin Makupalat.fi-aineistoon. Uutiskirjeen kokoamisen yhteydessä tarkistettiin aiheen mukaisten kategorioiden sisältö, linkkien asiasanoitukset sekä luokitukset.

Yhteistyö Kirjastot.fi:n yhteisissä teemaprojekteissa, kirjallisuusupokkeessa ja Tiedonhaun opastuksessa jatkuivat.

Tiedonhaun ammattiosaaminen ja tiedonlähteiden tuntemus

Kirjaston työntekijälle hyvien tiedonlähteiden löytäminen ja tunnistaminen on ensisijaisen tärkeää. Koska viime vuosina tiedonhaun osaaminen vaikuttaa kavenneen melkoisesti, tärkeät, ensisijaiset tiedonlähteet jäävät usein löytämättä. Makupalat.fi:n merkitys tällaisten tiedonlähteiden kokoajana on jatkuvasti vain suurempi ja kirjaston työntekijöiden, niidenkin, jotka luottavat omiin tiedonhakutaitoihinsa, tulisi seurata sen sisältöä sekä käyttää sitä tiedonhaussa avukseen.

Panostus Makupalat.fi:n näkyvyyden lisäämiseksi kirjastojen tietopalvelutyötä tekeville koostuu seuraavista osista:

- Kysy-listalla julkaistaan viikoittain Opastusta vastaamiseen -sarjaa Kysy kirjastonhoitajalta - palvelun vastaajille. Siellä esitellään aina kolme tuoretta tiedonlähdettä Makupalat.fi:stä.
- Tiedonhaun uutiskirjettä julkaistaan kerran kuussa. Sen sisällöt rakentuvat voimakkaasti Makupalat.fi:n aineistoon. Myös uusi ruotsinkielinen uutiskirje Nyhetsbrev om informationskällor sisältää viitteitä Länkbiblioteketiin.
- Uusi Tiedonhaun vinkit nostaa esiin myös Makupalat.fi:n sisältöjä.
- Opastuspaketit tietopalvelutyössä toimiville, erityisesti Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun vastaajille, Uuden vastaajan paketti ja Tiedonhakupaketti nojautuvat osittain Makupalat.fi:n.
- Kirjastot.fi:n Tiedonhaun opastus -kokonaisuudessa Makupalat.fi:llä on tärkeä osa. Tiedonhaun opastus uusittiin vuonna 2024.
- Makupalat.fi:n uusia linkkejä voi seurata RSS:na.
- Finna-kirjastojen Tiedonhaku sivulla Makupalat.fi:n uusia sisältöjä voivat seurata sekä kirjaston käyttäjät että työntekijät.

Näkyvyys ja esittelyt

Palvelua esiteltiin Keudan ruotsinkielisille kirjastoalan opiskelijoille Innehållstjänster Case: Fråga bibliotekarien och Makupalat, Vinkkejä tietopalveluun, Helmet-alueen työntekijöille Tiedonhaun tekniikoita -koulutuksessa sekä Kirjastot.fi-osastolla Educa-messuilla tammikuussa 2024.

Makupalat.fi nivoutuu monen palvelun sisältöihin:

- Finna-kirjastojen Tiedonhaku sivut, Kirjallisuusupoke
- Kirjastojen tiedonhaun opastukset asiakkaille

- Tiedonhaun uutiskirje, Kirjallisuuskirje, Tiedonhaun vinkit
- Kirjastot.fi:n Tiedonhaun opastus, Digiopastus, Kirjasampo, Kirjastokaista
- Kysy kirjastonhoitajalta -vastaukset
- Classroom, muut koulujen alustat

Käynnit

Vuonna 2023 tilastointi Makupalat.fi:ssa muuttui. Luvut eivät ole vertailukelpoisia tilastoihin ennen tuota vuotta.

Vuonna 2024 kävijöitä on tilastoitu 21 565 (unique visitors), sivukäyntejä 67 955 (total pageviews) ja istuntoja 27 907 (total visits). Luvut ovat kasvaneet viime vuoteen verrattuna. Todellisten käyntien määrää on vaikea arvioida. Jos edelleen yhtä harva hyväksyy evästeet kuin aiemmin, todellisia käyntejä olisi lähes 110 000 kävijää, sivukatseluja yli 330 000 ja istuntoja lähes 140 000.

Evästeiden käyttöönotto aiheutti suuria heittoja myös pöytäkonekäyttö- ja mobiilikäyttötilastoissa. Aiemmin pöytäkonekäyttäjien osuus oli noin 57%, välittömästi evästeiden käyttöönoton jälkeen mobiilikäytön tilastoitiin olevan 73%. Näin suuri muutos ei tietenkään käytännössä tapahdu yhden yön aikana, joten tilastointi keskittyy mobiilikäyttäjiin. Vuoden 2024 tilastot näyttävät mobiililaitteiden (puhelin+tabletti) osuudeksi 60% ja pöytäkoneiden 40%.

Myös sisällön käyttöä on vaikea analysoida, koska kategoriat eivät näy tilastoinnissa. Tämä johtunee Makupalat.fi:n teknisestä rakenteesta.

Uusi Makupalat.fi

Makupalat.fi:tä odottaa tekninen uusiminen. Projektin sisällölliset määrittelyt on tehty ja dokumentoitu. Kesällä 2024 kokoonnuttiin ensimmäisen kerran tarkastelemaan erilaisia teknisiä vaihtoehtoja palvelun pohjaksi. Näistä valittiin muutama jatkotarkasteluun.

Lukuja

- Uusia linkkejä: 385, 358 suomenkielistä, 27 ruotsinkielistä.
- Linkkejä yhteensä (22.1.2025): 14 110, suomenkielisiä 12 284, ruotsinkielisiä 1826.
- Sivustoistunnnot: 27 907 (140 000)
- Käyttäjät: 21 565 (110 000)
- Sivun katselut: 67 955 (330 000)

[Makupalat.fi](https://makupalat.fi)

[Makupalat.fi-toimintakertomukset](#)

Tiedonhaku

Tiedonhaun opastus -kokonaisuuden rakenne ja sisältö uusittiin vuonna 2024.

Vuonna 2023 aloitettu kokeilu Tiedonhaun vinkit jatkui. Tiedonhaun vinkeissä nostettiin viikoittain esille ajankohtaisia tiedonlähteitä, lyhyitä vinkkejä tiedonhaun tekniikoissa sekä hyödyllisistä uusista julkaisuista, esim. Kirjastot.fi:n uutiskirjeistä, Makupalat.fi:n ja Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun sisällöistä. Vuonna 2024 julkaistiin 49 vinkkiä. Niistä voi tilata ilmoituksen sähköpostiin.

- [Kirjastot.fi Tiedonhaku](https://kirjastot.fi/tiedonhaku)
- [Kirjastot.fi Tiedonhaun opastus](https://kirjastot.fi/tiedonhaun-opastus)
- [Kirjastot.fi Tiedonhaun vinkit](https://kirjastot.fi/tiedonhaun-vinkit)

Tiedonhaun uutiskirje

Tiedonhaun uutiskirje pyrkii auttamaan sekä tiedonhaun ammattilaisia että muita luotettavia lähteitä kaipaavia hyvien tiedonlähteiden tunnistamisessa ja uusien seuraamisessa.

Uutiskirjettä lähetettiin kuukausittain vuonna 2024. Kesän numero oli kaksoisnumero. Aiheina kirjeissä olivat:

- Presidentin vaali
- Helmikuun päiviä
- Kevät
- Surun kohdatessa
- Europarlamenttivaalit
- Kesä
- Henkilöhistoria
- Lehdet
- Syksy
- Finna.fi
- Jouluku

Kirjeet on tallennettu Tiedonhaun uutiskirjeen arkistoon. Tiedonhaun uutiskirjeellä on 1 582 tilaajaa.

- [Tilaa Tiedonhaun uutiskirje,](#)
- [Tiedonhaun uutiskirjeen arkisto](#)

Nyhetsbrev om informationskällor

Vuonna 2024 Biblioteken.fi alkoi toimittaa ruotsinkielistä Nyhetsbrev om informationskällor. Kirjeellä on 63 tilaajaa. Numerot tallennetaan arkistoon.

- [Beställ Nyhetsbrev om informationskällor](#)
- [Arkiv - Nyhetsbrev om informationskällor](#)

Yhteistyökumppanit

- Kysy kirjastonhoitajalta -vastaajakirjastot, yleisiä kirjastoja sekä erikoiskirjastoja.
- Toimittajat Helsingin kaupunginkirjastossa: Jukka Uotila Kysy kirjastonhoitajalta -toimittajana, Tiina Gräsbeck Makupalat.fi-toimittajana.

Jäsenyydet työryhmissä

Nina Granlund

Kirjastot.fi-koordinaatioryhmän sihteeri.

VAKE-esittelyt, Kirjastot.fi-palveluiden käytön ja ylläpidon opetus sekä muu koulutus

Nina Granlund

- Kirjastot.fi:n tiedonhakupalvelujen apuna 6 kk toimineen Joona Auvisen ohjaus (huhtisyysskuu)
- Kysy kirjastonhoitajalta Uuden vastaajan koulutukset 18.4.2024, 10.10.2024, 13.11.2024.
- Kysy kirjastonhoitajalta -vastaajaryhmän Lapset kertauskoulutus 16.5.2024.
- Teams-tietoisuuskoulutukset Opastusta vastaamiseen -sarjassa 22.2., 18.4., 18.9., 17.10., 13.11.2024.
- Kysy kirjastonhoitajalta -kyselytunnit 16.5., 16.12.2024.
- Kysy kirjastonhoitajalta ja tietopalvelu tänään –koulutus AKE-Porvoon alueelle, 2.2.2024.
- Innehållstjänster Case: Fråga bibliotekarien och Makupalat, Keudan ruotsinkielisille kirjastoalan opiskelijoille 28.8.2024.
- Tiedonhaun tekniikoita -koulutuksessa Helmet-kirjastoille opastus Vinkkejä tiedonhakuun 22.10.2024.

Osallistuminen koulutuksiin, esitelmät ja luennot

Nina Granlund

- DigiABC Tietoturva, tietosuoja, tiedonhallinta ja tiedon luokittelu –koulutus.
- Oppivan koulutukset: Tervetuloa Oppivaan, Oston ajokortti, Kehitä paineensietokykyäsi, Työ ja mielenterveys.
- Luova tekoäly ja ChatGPT, Akava 15.2., 27.11.2024.
- Sisältäni botin löysin, Oodi/Kirjastokaista 14.3.2024.
- Finna-tiedonhaku, AKE-Porvoo 12.3.2024.
- Perehdytys kuntien yhteiseen E-kirjastoon 9.4.2024.
- Somen sisällöntuotanto ChatGPT:llä AKE-Porvoo 10.4.2024.
- Kansalliskirjastossa Kirjastokaistan Pelastakaa tiede! -dokumenttielokuvan julkaisutilaisuus 16.4.2024.
- Koulutus Digi.kansalliskirjasto.fi:n käytössä 30.5.2024.
- Työhyvinvointiwebinaari, Akava 18.9.2024.
- Eduskunnan kirjaston Kirjastojen ja arkistojen koulutuspäivä, 1.11.2024.
- Kansalliskirjaston E-kirjaston infotilaisuudet.
- Kansalliskirjaston Finna-tapaamiset yleisille kirjastoille ja Missään mennään kokoukset.
- Yhteistyö sidosryhmien kanssa
- Valtakunnallinen Kysy kirjastonhoitajalta -vastaajakokous, 8.3.2024.
- Kysy kirjastonhoitajalta -vastaajaryhmän Lapset kokous 8.2.2024.
- Säännölliset kokoontumiset Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun ja Makupalat.fi:n toimittajien kanssa. Makupalat.fi-startti (uusi Makupalat.fi) 13.6.2024.
- Kirjastot.fi:n onnistumiskeskustelut, yksikkökokoukset, toimituspalaverit, kehittämispäivät sekä virkistyspäivät
- Askem & Kirjastot.fi, 15.5.2024.
- Helsingin kirjamesut 24.10.2024.
- Kirjastot.fi-koordinaatioryhmän kokoukset
- VAKEn aamukahvit
- Henkilöstöfoorumi- ja infot
- Helsingin kaupunginkirjaston virkistyspäivä 15.11.2024.

Tiedonhaun kokonaisuudesta vasta Nina Granlund.

11 Musiikkikirjastot

Musiikkikirjastot.fi jatkoi valtakunnallista kehittämistyötä ja suunnittelua kirjastojen musiikkisisältöjen, -palveluiden ja tiedonhakukanavien levittämiseksi. Edeltävän vuoden tapaan vuosi 2024 oli sisältöjen näkökulmasta kasvun aikaa.

Musiikkikirjastot.fi:n blogeissa Levyhylyt ja Musiikki kuuluu kaikille [MKK] julkaistiin 2024 aikana 141 artikkelin verran monipuolista ja korkealuokkaista musiikkijournalismia. Levyhylyissä ja MKK:ssa on julkaistu 2024 lopussa yhteensä 899 artikkelia, mikä tekee Musiikkikirjastot.fi:stä merkittävän musiikin suomenkielisen tiedonlähteen verkossa.

Sisältöartikkelit 2024

141 kpl (2023: 131)

- Levyhylyt 100 (84)
- Musiikki kuuluu kaikille 41 (47)
- Saavutettavat pdf-julkaisut: Intervalli 2 (2)

Kirjastoulottuvuutta korostavat sisällöt tuotiin käyttäjille Facebookin, Threadsin, Instagramin ja Finna-verkkokirjastojen automaattisten syötteiden välittämänä.

Emosivulla Musiikkikirjastot.fi tuotiin eri tavoin esiin musiikkiaiheista aineistovinkkausta, tiedotusta, tiedonhakumahdollisuuksia, bloggausta ja e-aineistoja. Toimitus teki ammattitiedotusta sekä suunnitteli ja ylläpiti Suomen musiikkikirjastoyhdistyksen alisivua.

Toimitus suunnitteli aktiivisesti Levyhylyjen artikkelisisältöjen tuomista Finna-ympäristöön. Myös Fono.fi-palvelun korvaavan hakupalvelun suunnittelua jatkettiin, joskin resurssipula tunnistaen. Fonon osalta Kansalliskirjaston, Yle Arkiston, Finnan ja VAKEn tekniikkatiimin yhteistyö ei vielä edennyt tuotantoon asti.

Yhteistyö Kirjastokaistan ja Tekstin talon kanssa

Pelttari ehdotti keväällä Riitta Taarastin suunnittelemaan Tekstin taloon päin suunnatun yhteistyökuvion teemaksi kirjallisuuden ja musiikin yhdistelmää. Sen ja aiemmin tuotannossa olleen Prosa-tapahtumasarjan pohjalta alettiin suunnitella uutta sarjaa kevätkaudelle 2025. Musiikkikirjastot.fi:n rooliksi kaavailtiin tapahtumien vieraiden esittelemistä MKK-blogissa julkaistavien tausta-artikkelien kautta.

Syksyllä Kirjastokaista otti jakeluun Turun kaupunginkirjaston Kirjasto x Utopia -striimitallenteen Risto-artistin haastattelusta ja minikeikasta. Turussa 27. syyskuuta Risto Ylihärsilää haastatteli suunnittelija Tuomas Pelttari.

Levyhylyjen 10-vuotisen tuotantotyön kunniaksi tuotettiin Kirjastokaistan kanssa yhteistyössä video, jossa äänessä oli joukko blogin sisällöntuottajia. Mukana tuotannossa olivat Ari Vántänen, Atte Häkkinen, Auli Särkiö-Pitkänen, Jukka Uotila, Lisen Ede, Marko Niemelä, Matti Pajuniemi, Niko Peltonen, Niko Toiskallio ja Veikko Rajanen. Kirjastokaista kuvasi videon haastattelut joulukuussa 2024 Pasilan kirjastossa, ja yksi haastatteluista toteutettiin Rovaniemellä.

Toimitus ja sisältötyö

Musiikkikirjastot.fi:n sisältöjä toimitettiin vuonna 2024 suunnittelija Tuomas Pelttarin täydellä työajalla. Ulkopuolista sisältötyötä hankittiin kirjailija/musiikkitoimittajilta Ari Vöntänen, Matti Pajuniemi, Niko Toiskallio, Auli Särkiö-Pitkänen, Niko Peltonen ja Pekka Gronow. Vuonna 2024 sisällöntuotantoon tulivat mukaan uudet kirjoittajat Marko Niemelä, Atte Häkkinen sekä ruotsinkielistä tuotantoa tekevä Lisen Ede. Jukka Uotila ja Heikki Poroila palasivat kevätkaudella Levyhylyihin, molemmat neljällä artikkelilla.

Pelttari toimitti artikkelit Musiikkikirjastot.fi:n blogeihin Levyhylyt ja Musiikki kuuluu kaikille. Blogisisältöjen ruotsinnoksissa Pelttarin apuna oli jälleen VAKE-kollega Anna-Maria Malm.

Uusia sisältöavauksia

Kirjastoblogissa Levyhylyt tehtiin panostus ruotsinkieliseen sisältöön ja sen vinkkaamiseen kun yhteistyö Lisen Eden kanssa alkoi. Atte Häkkinen toi Levyhylyihin suomalaista iskelmää ja laulelmaa, Marko Niemelä irkkumusiikkia, progea ja hard rockia.

Palvelusivujen kehittäminen 2024

Musiikkikirjastot.fi:n sivustoja kohennettiin kuluneena vuonna monin eri tavoin, yhteistyössä Harri Oksasen ja tekniikkatiimin kanssa.

- 1) Levyhylyjen kirjoittajasivut otettiin käyttöön maaliskuun alussa 2024. Kirjoittajasivujen avulla levyhylyjen sisältöjä pystyy nyt selaamaan kirjoittajan ja albumikohteen mukaan yhdeltä sivulta.
- 2) Musiikki kuuluu kaikille eli MKK.

Uudet hakemistosivut Pekka Gronowin kirjoittamalle artikkelisarjalle, Musiikkikirjastoyhdistyksen Intervalli-lehden artikkeleille ja sarjalle Odotettuja levyuutuuksia otatettiin käyttöön huhtikuussa 2024. Nyt kuukausittain julkaistavat uutuusnostot ovat selattavissa yhdeltä kuviteltulta koontisivulta, samoin Intervallin ja Gronowin artikkelit. Koontisivujen linkit tuotiin MKK-etusivun hakubanneriin.

Musiikkikirjastot.fi:n mobiilikäyttöön tehtiin myös lukuisia käytettävyyttä parantavia parannuksia.

Levyhylyt Finnaan

Suunnittelu Levyhylyjen artikkelien tuomiseksi Finna.fi-ympäristöön eteni. DublinCore / WordPress -mappaus aloitettiin Antti Salmisen kanssa helmikuussa 2024. Elokuussa aloitettiin myös Levyhylyt-artikkelien excerpt-kuvailuihin ja asiasanoitukseen tarvittava muokaus, apuna Kirsi Voitovych ja Harri Oksanen.

Levyhylyt ja muut syötteet musiikkisivuilla

Musiikkikirjastot.fi tarjosi seudullisille verkkokirjastoille valmiita sisältöjä. Syötteinä toimivat sisällöt olivat käytössä Finna-musiikkisivuilla.

Kirjastojen seudulliset Finna-verkkokirjastot toivat Musiikkikirjastot.fi:n sisällöille periaatteessa lisää asiakasulottuvuutta ja käyttöalustoja. Oman musiikkisivun puuttuminen joidenkin seudullisten verkkokirjastojen asiakassivustolta säilyi edelleen huolenaiheena. Kentälle viestittiin, että kirjastojen ja seutukirjastojen käyttöön saatetut syötteet tulevat Finnaan automaattisesti päivityvinä, mukaan lukien Levyhylyt, Kysy musiikista ja Musiikin ytimessä.

Yksi merkittävä edistysaskel toteutui 11.4. kun Levyhylyt-blogin informatiivinen kuvakaruselli saatiin tuotantoon Helmet-verkkokirjastoon. Samalla Helmet-musiikkisivulle on tuotu linkki Odotettuihin levyuutuuksiin, jota ylläpidetään Musiikkikirjastot.fi:n blogissa Musiikki kuuluu kaikille. Helmet-yhteistyötä jatkettiin myös vinkkaamalla sisältöjä Facebook-sivuilla Opi musiikista ja Helmet Musiikki.

Promomateriaalit ja syötteet

Harri Oksasen kanssa suunniteltiin Levyhylyjen uusi flyeri. Se tuotettiin painoon ja Materiaalipankkiin elokuussa ja uudestaan marraskuussa 2024. Promoaineistoihin vaikutti osaltaan päätös luopua X-tilin päivittämisestä marraskuussa 2024. Tilalle otettiin Threads, ja sen tunnus korvasi vanhan X-tunnuksen promomateriaalissa ja Musiikkikirjastot.fi-sivujen footereissa.

Levyhylyjen ruotsinkielisistä artikkeleista koostettiin oma syöte verkkokirjastojen kuvakarusellikäyttöön. Sitä testattiin lokakuussa Heili-kirjastojen Finna-musiikkisivulle.

Fono ja sen data 2024

Finna-pohjalle suunniteltu Fonon korvaaja pysyi siis suunnittelussa vuonna 2024. Yle Arkiston, Kansalliskirjaston, Finnan ja VAKEn yhteistyö jatkuu VAKEn tekniikkatiimin (Recordmanager) resurssien ohjaamana. Uutta sivua pohjustettiin muttei resurssipulan vuoksi voitu edistää tuotantoon. Alkuvuodesta 2024 Fonon etusivun tiedotetekstiä muokattiin, jotta palvelun nykytilanne olisi selvempi. Joulukuussa Fonon uusi tiedoteteksti ennakoி palvelun sulkemista 2025.

Fono.fi 2007–2025

Vuonna 2007 julkaistu Fono.fi toimii asiakaskäytössä toistaiseksi, mutta palvelun teknisen elinkaaren päättymisen vuoksi Fono.fi suljetaan vuoden 2025 aikana. Tallennettu Fono.fi-data saataneen myöhemmin käyttöön uudessa näkymässä. Yle Arkisto päätti metatietojen tallennuksen Fono-tietokantaan 14.1.2022. Tästä syystä uutta ja takautuvaa metatietoa ei ole sen jälkeen tullut Fono.fi-palveluun.

Kesäkuussa linjattiin, että Fono.fi:n data ja lähdekoodi otettaisiin talteen myöhempää jalostamista ja käyttöliittymää varten. Fono.fi:n sulkeminen ensi vuonna 2025 on vielä auki, mutta sille on kolme perustetta: Fono.fi 1) ei ole tietoturvallinen, 2) ei täytä saavutettavuusvaatimuksia ja 3) ei päivity.

Lokakuussa Fono.fi-data saatiin talteen.

Musiikkikirjastot.fi sosiaalisessa mediassa 31.12.2024

- Facebook-tykkääjät 1109
- Facebook-seuraajat 1228
- Instagram 1373 seuraajaa
- Threads 205 seuraajaa [Musiikkikirjastot.fi aloitti Threadsissa 4.3.2024]
- X 920 seuraajaa. X-tilin päivittämisestä luovuttiin marraskuussa 2024. Tilalle otettiin Threads, ja sen tunnus korvasi vanhan X-tunnuksen promomateriaalissa ja Musiikkikirjastot.fi-sivujen footereissa.
- Musiikkikirjastot.fi:n Askem-tilastoinnin Engagement Score pysyi edelleen keskimäärin yli viiden (5) vuonna 2024.

Kävijät ja sessiot

Plausible-verkkoanalytiikan mukaan Musiikkikirjastot.fi-palvelu tavoitti 2024 lukijoita seuraavasti:

- Sivukatseluita: 98 727
- Käyntejä: 42 982
- Kävijöitä: 38 058

Levyhyllyt 2024

Levyjä ja lukemista kirjastosta | 100 artikkelia

Musiikkikirjastot.fi:n aktiivinen sisältöblogi Levyhyllyt jatkoi aineistovinkkausta ja verkkolinkittämistä. Artikkeleita ja haastatteluita julkaistiin yhteensä 100 kpl, 16 enemmän kuin 2023. Muutaman artikkelin ruotsintajana toimi Anna-Maria Malm. Fono.fi-palvelussa jo vuosia käytössä ollut Spotify-linkitystä jatkettiin, samoin yleistä luettavuutta ja mobiilinäkymän muokkausta.

Levyhyllysten vinkkisisältöjä promottiin eri somefoorumeille hyödyntämällä levy-yhtiöiden, artistien ja kustantajien promomateriaalia. Verkkofoorumin välineitä olivat samalla yleistajuiset ja musiikkikokemusta syventävät artikkelit, joissa on mukana runsaasti erilaisia kirjallisuus- ja videovinkkejä ja artistien promokuvia.

Esitäytettyä Finna-linkitystä

Levyhyllysten artikkeleihin tuotettiin suoria Finna.fi-hakutuloksia. Näiden hakulinkkien esitäytetty lomake helpotti aineistohakua sekä artistin diskografian, biografian ja aiheeseen liittyvän tietokirjallisuuden sisällä.

Levyhyllyt ja artistit

Levyhyllysten toimitettuja vinkkiartikkeleita vinkattiin yhteistyön merkeissä myös kohteena oleville artisteille. Artistien postausten kautta sisällöt levisivät entistä laajemmin.

Musiikki kuuluu kaikille 2024

Musiikki kuuluu kaikille – aiheita musiikista ja musiikkikirjastoista | 41 artikkelia

Bloggaus koostui Pekka Gronowin kirjoitussarjasta Harharetkiä YouTubessa, musiikkikirjastokentän toimintaa valaisevan Intervalli-lehden artikkeleista ja muista musiikkikirjastoihin liittyvistä teksteistä. Suosittu nostosarja Odotettuja levyuutuksia keskittyi ennakoimaan kiinnostavimpia tulossa olevia levytyksiä. Artikkeleihin tuotiin artistin kotisivu- ja somelinkit, videotarjontaa ja aineistolinkit Finna-verkkokirjastoon.

Musiikin valtakunnallinen varastointi | Varastokirjasto

Musiikkikirjastot.fi edisti yhteistyössä Varastokirjaston kanssa Varastokirjastoon siirretyn musiikkiaineiston saavutettavuutta ja näkyvyyttä alisivulla Varastokirjaston musiikkiaineistot.

Musiikkikirjastot.fi mukana koulutuksessa ja tapahtumissa

- Osallistuminen Educa-messujen ohjelmaan 26.1.
- Osallistuminen ChatGPT-koulutukseen [Somen sisällöntuotanto ChatGPT:llä] Teamsissä 10.4. missä mukana myös kuvatekoälytyökalut ideogram.ai ja app.leonardo.ai → Pelttari lisättiin VAKEn ChatGPT-lisenssiin syyskuussa 2024.
- Pelttari toimi VAKE-edustajana AKE-koordinaattoritapaamisessa Rovaniemellä 18.–19.4.

- Pelttari osallistui 26.4. Musiikkikirjastoyhdistyksen kevätseminaariin Tampereen Metsossa omalla esityksellään.
- Pelttari osallistui 15.5. Timo Virtasen Askem-koulutukseen Askem x Kirjastot: kuulumisten vaihtoa.
- Pelttari katsoi Helmet-uudistusinfon etälähetyksen 30.5.2024 Teamsissa. -> Uusi Helmet tuotannossa 8.4.
- Pelttari osallistui Tietosuojaan apuklinikkaan 26.8. – Aleksi Mallean tietosuoja-aiheinen koulutus Teamsissa.
- AKE Porvoo 4.9. Kansalliskirjastossa, Pelttarin luennon aiheena Musiikkikirjastot.fi ja erityisesti sisältötuotanto ja myös ruotsinkielinen sisältö.

Jukka Laakson opinnäyte

Pelttari osallistui Musiikkikirjastot.fi:n suunnittelijana Jukka Laakson AMK-opinnäytteen aineistonkeruuseen. Haastattelu yhdessä Laakson ja Lassi Kokkosen kanssa järjestettiin Pasilan kirjastossa syksyllä 2024.

Jäsenyydet työryhmissä ja yhdistyksissä

Suunnittelija Tuomas Pelttari toimi vuonna 2024 musiikkikirjastoyhdistyksen viestintätehtävissä ja Intervallin toimituskunnan jäsenenä. Pelttari veti YKN:n asettamaa Musiikkiaineistojen varastointityöryhmää läpi vuoden.

12 Biblioteken.fi

De svenskspråkiga tjänsterna vid Biblioteken.fi

Under år 2024 fortsatte arbetet med att utveckla, redigera och marknadsföra de svenskspråkiga tjänsterna vid Biblioteken.fi.

På webbplatsen Biblioteken.fi skapades en ny helhet: Främjande av aktivt medborgarskap och demokrati. Flerspråkiga bibliotekets sidor uppdaterades. Nya sidor sattes till i helheten och gamla togs bort. Också en del tekniska uppdateringar har gjorts på webbplatsen. På webbplatsen Biblioteken.fi (exklusive tjänsten Fråga bibliotekarien) statistikfördes under året totalt 2 900 besök och 2500 unika besökare. De verkliga siffrorna är dock betydligt större, eftersom besökaren måste godkänna webbplatsens kakor för att besöket ska kunna statistikföras. Av besökarna använder 53,1% dator och 45,2 % mobiltelefon för besöket. Ca 19 % av besökarna kom från Sverige.

På Bibliotekskanalen publicerades år 2024 sammanlagt 37 svenskspråkiga videor och fyra I fokus-artiklar. Alla program textades. En ny svenskspråkig serie Biblioteksanställda författare med sammanlagt sex avsnitt publicerades. Förutom de svenskspråkiga programmen publicerades på Bibliotekskanalen också den finskspråkiga dokumentären Rädda vetenskapen med svensk textning. Dokumentären marknadsfördes också på svenska bland annat med en I fokus-artikel och med en artikel i tidningen Bibban. Bibliotekskanalens användargränssnitt moderniserades under hösten.

I tjänsten Fråga bibliotekarien besvarades under året 149 svenskspråkiga frågor. Tjänsten Fråga bibliotekarien behandlades i Tove Ruuskanens avhandling. Fråga bibliotekarien-tjänsten. Frågor på svenska år 2000, 2010 och 2020. Åbo Akademi 2024.

I Länkbiblioteket fanns (22.1.2025) 1826 länkar till svenskspråkiga webbplatser. 27 nya svenskspråkiga länkar fördes in under år 2024. En ny samling; Ut i naturen, gjordes. Hela Länkbiblioteket gicks igenom. Gamla länkar togs bort, söndriga ändrades, beskrivningarna uppdaterades och nytt material fördes in.

Hösten 2024 började Biblioteken.fi producera ett svenskspråkigt nyhetsbrev: Nyhetsbrev om informationskällor (<https://www.biblioteken.fi/nyhetsbrev/bestall-nyhetsbrev>). Under hösten utkom två nyhetsbrev. Nyhetsbreven hade 63 prenumeranter. Nyhetsbreven baserar sig till stor del på de finskspråkiga nyhetsbreven och på innehållet i Länkbiblioteket. Nyhetsbreven arkiveras på [Biblioteken.fi](https://www.biblioteken.fi).

Vasa stadsbibliotek publicerade liksom tidigare artiklar, nyheter, boktips och bokhyllor i Boksampo och Sidospår, samt behandlade det svenskspråkiga nyhetsmaterialet i databasen och gjorde inlägg på Boksamos och Sidospårs Facebooksidor.

Musiikkirjastot.fi fick under året en ny svenskspråkig bloggskribent, Lisen Ede, som har skrivit två blogginlägg i musikbloggen Levyhyllyt. Dessutom har ett finskspråkigt blogginlägg översatts till svenska.

Biblioteken.fi:s eBibliotek stängdes så som planerat, efter att kommunernas gemensamma e-bibliotek togs i bruk under våren.

Planeraren för Biblioteken.fi gav under året även stöd i användningen av Biblioteksregistret och Kirkanta.

Bokkarusellen

Bokkarusellen arrangerades för tredje året i rad i samarbete med Svenska samarbetsgruppen för bibliotekens utvecklingsuppdrag Åke (i vilken planeraren för Biblioteken.fi är medlem), specialuppdraget Erte och Bibliotekskanalen.

Bokkarusellen är ett evenemang där biblioteksanställda från olika håll i Svenskfinland bokpratar om barn-, ungdoms-, och vuxenböcker som kommit ut föregående år. Bokkarusellens målgrupper är i första hand personal inom bibliotek, småbarnspedagogik och skola, men bokpraten passar också alla andra som vill få tips om nyttkomna böcker på svenska.

Bokkarusellen direktsändes under tre eftermiddagar i januari 2024. Det blev en bra helhet med många fina tips och diskussioner. Bokkarusellen fick också år 2024, liksom tidigare år, ett gott mottagande. Bokkarusellen hade 395 enskilda följare under dagarna och som bäst 42 samtidiga följare. Men följarna var i verkligheten troligen flera eftersom endast de som godkänt webbplatsens kakor registreras. Det är också möjligt att flera personer följer med evenemanget från samma dator. Bokpraten publicerades efter evenemanget på Bibliotekskanalen som 20 enskilda videor försedda med undertexter.

I samband med Bokkarusellen publicerades en I fokus-artikel om evenemanget på Bibliotekskanalen och i Boksampo.fi gjordes en bokhylla med en lista över alla de böcker som presenterades i bokpraten. Bokkarusellen marknadsfördes bland annat på Biblioteken.fi och i Biblioteken.fi:s och Bibliotekskanalen sociala medier.

Bokkarusellen är ett årligen återkommande program. Planeraren för Biblioteken.fi deltog under året också i planeringen av Bokkarusellen 2025.

Information, kommunikation och marknadsföring

På webbplatsen Biblioteken.fi, samt på Biblioteken.fi:s Facebook-sida, i Facebook-gruppen Svenskt biblioteksarbete i Finland och på X fortsatte vi under året att på svenska informera om Biblioteken.fi:s tjänster, aktuella projekt, evenemang, fortbildningar och annat aktuellt inom biblioteksbranschen. Bibliotek och andra organisationer har också själva skickat in annonser och meddelanden. Under året publicerades 24 nyheter och 79 meddelanden om fortbildningar, arbetsplatser eller annat aktuellt. Antalet följare på Biblioteken.fi:s Facebook-sida var 864 stycken den 2.1.2025, medan antalet följare på X minskade en aning till 999 stycken. Försättningsvis kommer en betydande andel av följarna från Norden, främst från Sverige. Cirka 20% av Facebook-följarna är från Sverige och knappt 5% från de andra nordiska länderna. Boksamos Facebook-sida hade 249 följare och Sidospårs Facebook-sida hade 77 följare. Biblioteken.fi:s Facebook grupp Svenskt biblioteksarbete i Finland hade 175 medlemmar.

Biblioteken.fi deltog i mediekunskapsveckan, som ordnades i februari 2024, med en artikel och genom att informera om veckan till biblioteken.

Planeraren för Biblioteken.fi höll under året en Teams-presentation om Biblioteken.fi (och en presentation om Finlands svenska biblioteksörening) för svenskpråkiga biblioteksstuderanden i Keuda, och berättade om Kirjastot.fi/Biblioteken.fi/Libraries.fi för besökare på Educa-mässan i Helsingfors.

En ny typs bokmärken med information om Biblioteken.fi trycktes upp och broschyren med information om Biblioteken.fi:s tjänster uppdaterades en aning och delades ut bland annat på Educa mässan.

Nätverk, samarbete och fortbildning

Samarbetet i den svenska samarbetsgruppen för utvecklingsuppdrag (Åke) fortsatte under året. Planeraren för Biblioteken.fi fungerade som sekreterare på Åke:s möten som hölls ca en gång i månaden, samt i vår och höstmötena med samarbetsgruppen för utbildning och fortbildning, som består av Åke-gruppen och olika aktörer som ordnar utbildning och fortbildning på svenska för biblioteksbranschen. Planeraren för Biblioteken.fi deltog också i Bokkarusellen 2024 och webinarier ordnade av Åke.

Under året genomfördes en enkät om bibliotekens samlingar riktad till de allmänna biblioteken. En arbetsgrupp under ledning av Aija Laine från VAKE gjorde upp frågorna. Planeraren för Biblioteken.fi översatte frågorna till svenska och enkäten genomfördes på finska och svenska. VAKE publicerade under hösten en rapport över resultaten. Rapporten översattes och publicerades på svenska i början av år 2025.

Planeraren för Biblioteken.fi fungerade som ordförande för Finlands svenska biblioteksörening maj 2022 – maj 2024 och har under början av år 2024 lett föreningens styrelsemöten och deltagit i andra föreningsmöten, bland annat i planeringsmöten för föreningens medlemsresa till Göteborgs bokmessa och Finlands svenska biblioteks dagar 2024, samt hållit tät kontakt med föreningens

verksamhetskoordinator, vice ordförande och övriga styrelsemedlemmar. Planeraren var under hela året medlem i medlemstidningen Bibbans redaktion.

Planeraren deltog under året i Finlands svenska biblioteksdagar i Mariehamn, samt i Finlands svenska biblioteksförenings medlemsresa till bokmässan i Göteborg, inkluderande besök i stadsbiblioteket i Borås och biblioteket på Högskolan i Borås. Hon deltog också i Finlands svenska biblioteksförenings fortbildning om AI: Elements of AI med biblioteksperspektiv.

Planeraren för Biblioteken.fi deltog i Koordinationsgruppens för Kirjastot.fi/Biblioteken.fi möten och VAKE:s interna möten, så som enhetsmöten, redaktionsmöten, samt i enhetens rekreations- och planeringsdagar. Planeraren deltog också i möten med svenska gruppen vid Helsingfors stadsbibliotek, ett möte med den svenskspråkiga personalen i Helmet, i möten med representanter för ÅKE-biblioteken (bl.a. under ett besök i Borgå stadsbibliotek och på ÅKE-linjamöten), samt i Finlands biblioteksförenings biblioteksdagar i Kuopio.

Anna-Maria Malm fungerade som planerare för de svenskspråkiga tjänsterna.

Yhteistyökumppanit

- Svenska samarbetsgruppen för bibliotekens utvecklingsuppdrag – Åke-gruppen (Åke-biblioteken, Helsingfors stadsbibliotek, VAKE, Regionförvaltningsverkets svenska enhet)
- Finlands svenska biblioteksförening
- Svenska gruppen i Helsingfors stadsbibliotek

Jäsenyydet työryhmissä

- Svenska samarbetsgruppen för bibliotekens utvecklingsuppdrag (Åke-ryhmä), sihteerinä / Anna-Maria Malm
- Finlands svenska biblioteksföreningin jäsenlehdessä Bibbanin toimituskunta / Anna-Maria Malm
- Finlands svenska biblioteksförening, puheenjohtajana (tammi-toukokuu), FSBF:n työryhmät (tammi-toukokuu) / Anna-Maria Malm
- Svenska gruppen i Helsingfors stadsbibliotek, / Anna-Maria Malm
- Kirjastot.fi:n koordinaatioryhmä, Biblioteken.fi:n ja kesäkuun kokouksessa FSBF:n edustajana / Anna-Maria Malm
- VAKE-esittelyt, Kirjastot.fi-palveluiden käytön ja ylläpidon opetus
- 26-27.1. Kirjastot.fi:n, Biblioteken.fi:n ja Libraries.fi:n esittely Educamessuilla 2024 / Anna-Maria Malm
- 14.2. Biblioteken.fi:n (ja FSBF:n) esittely Keudan ruotsinkielisille kirjastoalan opiskelijoille, Teams / Anna-Maria Malm

Osallistuminen seminaareihin, kursseihin, koulutustilaisuuksiin

- 23-25.1. Bokkarusellen / Anna-Maria Malm
- Kevät 2024: Fortbildning i AI – Elements of AI med biblioteksperspektiv (FSBF) / Anna-Maria Malm
- Åke-ryhmän webinarit: / Anna-Maria Malm
- 16.4. Delaktighet på bibliotek
- 11.10. Beredskap på Bibliotek
- 22.11. Höstträff med förlagen

- 15-17.5. Finlands svenska biblioteksdagar / Anna-Maria Malm
- 4-6.6. Kirjastopäivät Kuopiossa/ Anna-Maria Malm
- 22.10. Nylands stora svenska utbildningsdag i Fyri / Anna-Maria Malm

Vierailut, vierailijat

- 10.4. Lippulaivan kirjasto ja Kalasataman kirjasto / Anna-Maria Malm
- 20.8. Vierailu Porvoon kirjastossa, tapaaminen AKE- koordinaattorien kanssa / Anna-Maria Malm
- 25-27.9. FSBF:n jäsenmatka: Göteborgin kirjamessut, Boråsin kaupunginkirjasto ja Högsolan i Borås:in kirjasto / Anna-Maria Malm

Viestintä

Suunnittelijoiden kirjoittamat artikkelit

- Bibban 2/24: Dokumentärfilmen Rädde vetenskapen!
- Mediataitoviikko: Memer och reklamkritik

13 Kansainvälinen viestintä

Libraries.fi-sivuston käyttö on pysynyt kohtalaisen tasaisena edellisvuoteen verrattuna. Libraries.fi-sivuston arvioitu istuntojen määrä vuonna 2024 oli 1 400, kun vuonna 2023 istuntojen arvioitu määrä oli noin 2 300 (luvut eivät ole täysin vertailukelpoiset).

Public Libraries Finland -nimen alla kulkevat sosiaalisen median kanavat pysyivät seuraajamäärien mukaan tarkasteltuna kohtalaisen samalla tasolla. Viestipalvelu X:ssä (entinen Twitter) on nähtävissä edelleen jonkinasteinen käyttäjäpako, ja seuraajien määrä tippuikin 69 seuraajalla ja oli vuoden 2024 lopussa 491. Facebookin puolella laskua on ollut maltillisemmin, eli 19 seuraajien verran. Facebookin seuraajien määrä oli vuoden lopussa 612.

Loppuvuodesta 2021 aloitettu kansainvälisessä toiminnassa aktiivisesti toimivien suomalaisten kirjastolaisten kuukausitapaamiset jatkuivat säännöllisinä myös vuonna 2024. Tapaamisten tavoitteena oli tarjota vapaamuotoinen keskustelufoorumi, jossa käsitellään kansainvälisen kirjastokentän tapahtumia, eri IFLA-jaostojen kuulumisia sekä tulevaisuuden suunnitelmia. Syksyllä 2023 koollekutsuttavien ryhmää avattiin myös heille, jotka eivät välttämättä ole aktiivisesti kansainvälisessä järjestötoiminnassa mukana, mutta jotka ovat kiinnostuneet kirjastoalan kansainvälisyydestä. Tapaamisten tavoitteena oli lisätä tiedonkulkua kansainvälisistä asioista sekä kehittää kotimaisia verkostoja yli kirjastosektorirajojen. Mukana oli edellisvuosien tapaan edustajia yleisistä kirjastoista, tieteellisistä kirjastoista, Kansalliskirjastosta, Saavutettavuuskirjasto Celiasta, alueellista kehittämistehtävää hoitavasta kirjastosta sekä aluehallintovirastosta. Ryhmä kutsuttiin vuoden aikana koolle Teams:issa 11 kertaa ja kokouksiin osallistui parhaimmillaan 8 henkeä. Keskimäärin kokouksiin osallistui 4–6 kirjastolaista.

Suomeen suuntautuneet kansainvälisten kirjastovierasryhmien ammatilliset tutustumismatkat jatkoivat kasvuaan vuonna 2024. Useammaksi päiväksi saapuvia ryhmiä, joille vedettiin yleisesittely Suomen yleisistä kirjastoista, oli yhteensä 18. Kirjastovierailuryhmien mukana suomalaisiin kirjastoihin tutustui 89 kollegaa ympäri maailmaa. Vuonna 2024 noin puolet ryhmistä

suuntasivat vierailulle myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelle, muun muassa Tampereen, Turun, Seinäjoen ja Lahden kaupunginkirjastoihin.

Antti Sauli vastasi kansainvälisestä viestinnästä.

14 Viestintä

Valtakunnalliseen kehittämistehtävään liittyvää viestintää toteuttavat kaikki Kirjastot.fi-palvelut omien sisältöjensä osalta. Viestinnänsuunnittelijan tehtävät koostuvat emosivuston ylläpitoon ja neuvontaan liittyvästä toiminnasta, yhteistyökumppaneiden kanssa toteutettavasta viestinnästä ja tapahtumista sekä valtakunnallisen erityistehtävän toteuttamisessa tarvittavasta viestinnästä.

Kirjastot.fi-emosivuston kehittäminen

Vuoden 2024 aikana Kirjastot.fi-sivuston ammattiosioon koottiin materiaalia kirjastojen demokratiahankkeiden ja aktiivisen kansalaisuuden tukemisen tiimoilta. Yhteistyössä Suomen kirjastoseuran ja Kuntaliiton kanssa luotiin tietopankki, joka tukee moninaisuuteen liittyvää työtä, turvallisuutta ja varautumista kirjastoissa. [Osio](#) löytyy Kirjastot.fi:n sivuilta.

Osana Aktiivisen kansalaisuuden tukeminen -osiota on [Kirjastojen valmiussuunnitelmamalli](#), jota viestinnänsuunnittelija työsti yhdessä Kuntaliiton ja Kirjastoseuran edustajien kanssa. Mallia esiteltiin paneelikeskustelussa Kirjastopäivillä sekä AKE-kokouksissa. Aluehallintovirasto järjesti koulutuksia varautumiseen liittyen.

Monikielisen kirjaston sivut Kirjastot.fi:ssä järjestettiin osin uudelleen luoden selkeästi loppuasiakkaalle ja kirjastoammattilaisille tarkoitetut polut. Yhteistyössä Helmetin ja Finnan kanssa tutkittiin, miten Finna-ympäristöön voidaan luoda Monikielisen sivu, joka olisi liitettävissä kaikkien Finna-käyttöliittymien osaksi. Helmet-sivuilla Monikielisen osio toimii, mutta sen valtakunnallistaminen ei edennyt. Kirjastokimppojen sivujen evästekäytännöt tuottivat osin hankaluuksia Kirjastot.fi-sisältöjen esiin tuomisessa. Kimppoja varten tehtiin [materiaalia](#), jonka avulla valtakunnallisten sisältöjen esittäminen kävisi yhdenmukaisesti ja sujuvasti. Kimppojen sivustojen sisällöistä päättäminen ja tekninen hallinta poikkeavat alueellisesti huomattavasti, joten sisältöjen käyttöä ei valitettavasti saada kattavaksi.

Vuoden aikana SJKErte siirtyi Kirjastot.fi-ympäristöstä itse hallinnoimille [sivuilleen](#) jatkaen tiedotteiden lähettämistä Kirjastot.fi:n kautta. Sivustolla jatkavat Erikoiskirjastojen neuvosto, Yleisten kirjastojen neuvosto, Vihreä kirjasto sekä Monikielinen kirjasto. Vuoden 2024 lopussa aloitettiin Kirjastot.fi-sivuston siivous: järjestelmässä on tuhansia sivuja historian varrelta julkaisemattomassa tilassa. Siivouksella valmistaudutaan kirjastohistorian arkistointiin.

Kuntien yhteisen e-kirjaston siirryttyä Kansalliskirjastoon tehtiin yhteistyöstä viestinnän osalta. Siirron jälkeen Kirjastot.fi-ympäristöön tuli runsaasti palautetta, jossa etsittiin E-kirjastoa ja ylimenovaiheessa asiakkaat eivät osanneet kysyä palvelusta omasta kirjastosta tai Kansalliskirjastosta. Kirjastot.fi:ssä vastattiin palautteeseen ja ohjattiin asiakkaita eteenpäin. E-kirjaston auettua Kirjastot.fi-perheeseen kuuluneet ekirjasto.kirjastot.fi-sivut suljettiin.

Kirjastot.fi-palveluperheen markkinointi

AKE-kirjastoille on tuotettu [kirjastoalan perehdytyspaketti](#), jota toivotaan kuntien ja kirjastojen käyttävän omissa perehdytysmateriaaleissaan. Pakettiin sisältyy ohjaaminen Kirjastot.fi:n sivuille ja näkyvä mahdollisuus tilata uutiset ja ilmoitukset. Kirjastot.fi-perheen sisältöjen markkinointiin käytettiin oman järjestelmän viestejä sekä sosiaalista mediaa. Alalle perehdyttäminen uhkaa jäädä jalkoihin kuntien perehdyttäessä uusia työntekijöitä kunnallisiin käytäntöihin. Omaksuttavaa on uran alkuvaiheessa erityisesti kuntakohtaisista käytännöistä ja normeista, joten kirjastoalaa koskevalle tiedolle jää vähän aikaa.

Tapahtumat ja kumppanuudet

Kirjastot.fi osallistui EDUCA 2024 opetusalan messuille yhdessä ERTE Seinäjoen erityistehtävän, Monikielisen kirjaston ja HELMET-kirjaston kanssa koordinoiden osaston toiminnan. Osastolla vieraili 1100 henkilöä ja laskuihin otettiin vain asiakkaat, joiden kanssa keskusteltiin.

Vuoden 2024 kirjastopäiville toteutettiin yhdessä Suomen kirjastoseuran, Yleisten kirjastojen neuvoston, Aluehallintoviraston kirjastotoimen sekä Kuntaliiton kanssa osio, joka tarjosi kirjastoissa työskenteleville mahdollisuuden keskusteluun maalittamisen, vihapuheen ja muiden epäsuotavien ilmiöiden osalta.

KOPIOSTO valmistaa sivustoa kirjastotyössä esiin tulevista tekijänoikeuskysymyksistä. Kirjastot.fi:n viestinnänsuunnittelija kokosi alalta kommenttiryhmän, joka osallistui käsiteltävien aiheiden määrittelyyn ja toimi kommenttiryhmänä sivujen sisällölle. Tarkoitus on, että sivusto julkaistaan [Kopiraitilla.fi](#)-sivustolle omana osionaan suomeksi ja ruotsiksi kevään 2025 aikana.

Kirjastoalan oppilaitoksista Turun AMK ja Keuda käyttivät viestinnänsuunnittelijaa kouluttajana kirjastoalan tekijänoikeuskysymyksiä käsittelevillä oppitunneilla. Yhteensä näitä koulutuksia oli viisi kertaa.

Kirjastot.fi:n viestinnänsuunnittelija palveli eri medioita kirjastoalaan liittyvissä kysymyksissä ja taustatiedoissa. Näkyvimmin alaa esiteltiin [Suomen kuvalehden jutussa](#), joka käsitteli kirjastojen tietopalvelun toimintaa.

Mediataitoviikko järjestettiin helmikuussa 2024. Kirjastot.fi oli viikon yhteistyökumppani tarjoten sivuston sisältöjä viikon materiaalipankkiin, artikkelin viikon lehteen sekä osallistuen kirjastoille suunnattavaan tiedotukseen.

Suojelupoliisi täytti 75-vuotta ja Kirjastot.fi osallistui viestintään laatien yhdessä heidän kanssaan kirjavinkkilistoja jännityskirjallisuudesta ja tietoteoksista kirjastojen aineistonäyttelyjä varten. Traficom lähestyi kirjastoja toimittaen [aineistoa](#) televisiolähetysten siirtymisestä. Myös oikeusministeriö käytti valtakunnallisen kehittämisyksikön apua EU-vaaleihin liittyvien selkoesitteiden jakelussa.

Valtakunnallinen kirjastoalan yhteistyö

Kirjastot.fi:n viestinnänsuunnittelija tuki Yleisten kirjastojen neuvoston viestintää. YKN:n sivusto ja asiakirjat sijaitsevat Kirjastot.fi-sivustolla ja toiminnan suunnittelua tehtiin Helsingin Teams-alustalla.

Viestinnänsuunnittelija osallistui AKE-kirjastojen yhteistyöhön osallistumalla etätapaamisiin ja Liboppi.fi-oppimisolustan sisältöjen suunnitteluun. Vaasan AKE tuotti viestinnän suunnittelijan kanssa [podcastin](#) kirjastojen tekijänoikeuskysymyksistä.

Markkinointimateriaalit

- Kirjastot.fi ja Biblioteken.fi yleisö- ja ammattilaisesisitteet sisältäen kaikki palvelut
- Kirjanmerkkejä kirjastoissa jaettavaksi
- Kirjastojen sivustoille tarjottavat bannerit eri palveluista ja intra-sivustoille valtakunnallisista ammattipalveluista
- Sosiaalisen median kuvamateriaalit eri palveluista
- Messutapahtumissa tarvittavat materiaalit tilaisuuden vaatimusten mukaisesti

15 Ammattipalvelut

Palvelu ympäristön raportointipalvelu kirjastotoimelle

Raportointipalvelu toimii kirjastopalveluiden vaikuttavuuden arvioinnin BI-työkaluna. Palvelu tuottaa lainausdatan ja maantieteellisen sosioekonomisen datan pohjalta kirjastopalveluiden vaikuttavuuden analyysiä. Vuoden 2024 aikana saatiin vihdoin uutta Helmet-lainausdataa sekä Axiellilta Aurora-kimppojen lainausdataa. Lainausdatan vastaanoton automatisoinnin kehittäminen aloitettiin. Testidatan otto Vaskin Koha-järjestelmästä saatiin toteutettua uusien tiedonsiirtoyhteyksien kautta, tuotantodatan otto siirtyi vuodelle 2025.

Helsingin kaupungin tietohallinnon tietoturvan kiristämistoimenpiteet estivät pitkäksi aikaa pääsyn Raportointipalvelun ylläpitoon, mikä hidasti merkittävästi palvelun kehittämistä ja datan päivittymistä. Raportointipalveluun tehtiin tietosuojan vaikuttavuuden arviointi.

Lainaaajien taustatiedot tuotiin Tilastokeskuksen Väestötietokannasta. Kirjastotoimipisteiden pysyvät tunnisteet Raportointipalvelua varten tallennetaan Kirkantaan.

Raportointipalvelusta vastasi Matti Sarmela.

Tilastot.kirjastot.fi

Tilastotietokanta on toteutettu Kansalliskirjaston kehittämällä Kitt2-tilastotietokantasovelluksella. Yleisillä kirjastoilla on siitä oma versionsa/asennuksensa Kirjastot.fi-palvelinympäristössä. Tilastojen visualisointiliittymä on toteutettu Power BI -sovelluksella ja siitä vastasi AVI. VAKE:n edustaja oli mukana yleisten kirjastojen tilastotyöryhmässä.

Tilastotietokannasta vastasi Matti Sarmela yhdessä AVI:n kanssa.

Vaikuttavuus.kirjastot.fi

Kuntaliiton kirjastojen vaikuttavuusprojektissa toteutettiin vuonna 2015 artikkelijulkaisu *Hyötyä, tietoa, elämyksiä – kirjastojen vaikuttavuuden ulottuvuuksia* sekä verkkojulkaisu

Vaikuttavuus.kirjastot.fi. Julkaisussa esitellään kirjastojen kansainvälisiä ja kansallisia hyöty- ja vaikuttavuustutkimuksia, toiminnan ja toimitilojen kehittämistä eri kunnissa (kuntaesimerkit), hyvinvointikertomus ja tilastojen raportointityökaluja kehittämisen ja strategisen johtamisen välineenä sekä kirjastojen elinkeinopoliittisia ja yhteiskunnallisia näkökulmia muun muassa

Keskustakirjaston vaikutusarvioinnin avulla. Sivuston sisältöä ei päivitetty, mutta se on edelleen varsin relevanttia.

16 Tilastoja

Käynnit

Viisi käytetyintä palvelua käyntien mukaan:

- Kysy kirjastonhoitajalta
- Kirjasampo.fi
- Kirjastohakemisto
- Kirjastot.fi
- Ekirjasto.kirjastot.fi (suljettiin 7.5.)

Kaikki palvelut yhteensä: noin 2 milj. käyntiä. Analytiikkaevästeiden hyväksymisvaatimus vähensi palveluiden käyntilukuja keskimäärin 40-60 % verrattuna aikaan ennen hyväksymisvaatimusta. Myös palveluiden sulkeminen pienensi käyntien määrää.

Palveluiden sisältöjen tilastoja 2024

- Kysy kirjastonhoitajalta: Vastauksia 9 867, 263 vastaajaa 62 eri kirjastosta, arkistossa yhteensä 102 727 vastausta
- Ammattikalenteri: 750 ilmoitusta, joista 381 avoimia työpaikkoja
- Kirjastot.fi: rekisteröityneitä käyttäjiä: käyttäjät, jotka ovat kirjautuneet viimeisen kolmen vuoden aikana: 3 845
- Uutiskirjeiden tilaajia: 4 491
- Tieto-lista: 403 viestiä
- Kirjasampo: 5 000 uuden teoksen tiedot, tietoa mm. yli 88 200 romaanista, 7 200 novellikokoelmasta, 16 300 runokokoelmasta, 6 550 sarjakuva-albumista, 66 000 kirjallisuuden tekijästä, 127 000 teoksen kansikuvaa, 25 500 verkkolinkkiä, 14 600 Arvostelevan kirjaluettelon artikkelia
- Makupalat: 385 uutta linkkiä, joista 27 ruotsinkielistä. 14 110 linkkiä yhteensä, joista ruotsinkielisiä 1 826
- Kirjastohakemisto: 999 toimipistettä
- Kirjastokaista: videoita julkaistiin 184, suoralähetyksiä toteutettiin 15. Vimeo: 25 629 (ei rekisteröidy enää kuten aiemmin. Vertailuna impressions 856 000). YouTube: 105 848. Yhteensä n. 5 000 videota
- Digi: n. 11 000 julkaistua aineistoa 476 kokoelmaa
- Musiikkikirjastot: Levyhyllyt 102 artikkelia, yhteensä 603. Musiikki kuuluu kaikille 41 artikkelia, yhteensä 296

17 Valtakunnalliset kehittämispalvelut

Lain yleisistä kirjastoista mukaan (29.12.2016/1492) ”Yleisten kirjastojen toiminnan tasapuoliseksi tukemiseksi valtakunnallisella kehittämistehtävällä toteutetaan yleisten kirjastojen yhteisiä palveluja ja edistetään yleisten kirjastojen keskinäistä yhteistoimintaa” (7 §). Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen yleisistä kirjastoista (660/2017) mukaan Helsingin kaupunginkirjasto on vastannut Valtakunnallisesta kehittämistehtävästä 1.1.2018 alkaen.

Valtakunnallinen kehittämistehtävä (VAKE) organisoitiin Helsingin kaupunginkirjastossa Valtakunnalliselle kehittämisyksikölle 1.6.2017 alkaen. 1.1.2019 alkaen yksikön nimi muuttui Valtakunnalliseksi kehittämispalveluiksi. Helsingin kaupungin Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimintasäännön mukaan 1.1.2023 alkaen Valtakunnalliset kehittämispalvelut on yksi yksikkö. Yksikössä on kolme tiimiä: Kirjastokaista-, Kirjasampo- ja tekniikka-tiimit.

Valtakunnallisen kehittämistehtävän rahoitti opetus- ja kulttuuriministeriö 1 372 000 euron erityisavustuksella. OKM-VAKE-AVI-tavoitekeskustelu pidettiin 6.11.

Valtakunnallisten kehittämispalveluiden henkilökunta 2024

- Matti Sarmela, kehittämispäällikkö, päätoimittaja
- Tuomas Aitonurmi, informaatikko (60%), Kirjasampo
- Kasimir Andersson, informaatikko (50%), kaukopalvelu
- Nina Granlund, suunnittelija, Kysy kirjastonhoitajalta, Makupalat
- Mikko Helander, kuvaaja-editoija, Kirjastokaista
- Aija Laine, erityissuunnittelija, kansallinen yhteistyö, eKirjasto, Digi
- Päivi Litmanen-Peitsala, viestintäsuunnittelija, Kirjastot.fi
- Anna-Maria (Mia) Malm, planerare, Biblioteken.fi
- Joonas Nevalainen, kuvaaja-editoija, Kirjastokaista
- Mia Nikula, suunnittelija, Kirjastohakemisto, Kirjastot.fi, ylläpidon tuki
- Harri Oksanen, suunnittelija, käyttöliittymäsuunnittelu ja grafiikka
- Mikko Pelkonen, suunnittelija ICT
- Tuomas Pelttari, informaatikko, Musiikkikirjastot, Fono
- Antti Salminen, suunnittelija ICT
- Elias Tertsunen, suunnittelija ICT (85%)
- Riitta Taarasti, toimittaja, Kirjastokaista
- Henriika Tulivirta, suunnittelija, Sivupiiri
- Jukka Uotila, Kirjasampo, Kysy kirjastonhoitajalta (80%)
- Kirsi Vanharanta, erikoiskirjastovirkailija, kaukopalvelu
- Kirsi Voitovich, projektisuunnittelija, Kirjasampo, eKirjasto (80%)

Web-kehittäjä-siviilipalvelusmies Niki Same Foroughi 26.9. saakka, Visa Krekelä 30.9. alkaen.

Teemu Riihonen palkkatukihenkilönä lähettävän kaukopalvelun apuna 6.5.-5.12.

Lisäksi Helsingin kaupunginkirjastosta: Tiina Gräsbeck (20%), Makupalat.fi, Antti Sauli (20%) kansainvälinen viestintä, Sini Helminen (10%) Sivupiiri.

VAKE:n yksikköpalaverit pidettiin joka toinen tiistai heinäkuuta lukuunottamatta.

Toimituspäivät ja tekniikkapalaverit pidettiin joka toinen viikko. Lisäksi tiimivetäjien palaverit kerran kuussa loppuvuodesta alkaen.

”Etäamukahvit” pidettiin kolme kertaa viikossa.

Kehityskeskustelut pidettiin tammi-maaliskuussa, työhyvinvointiseurantakeskustelut syys-lokakuussa.

Työhyvinvointipäivät pidettiin 31.5. (Emma-museo) ja 13.12. (Äänimaljarentoutus, Kansallisooppera).

Kehittämisiltapäivä (tulevaisuuteen valmistautuminen, ulkopuolinen vetäjä) pidettiin 20.11.

Kirjastot.fi-palveluiden tietoturvaa käytiin läpi Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tietohallinnon kanssa.

VAKE:n työyhteisvastaavana toimi Riitta Taarasti.

Yksikön työhyvinvointia mitattiin Kunta10-kyselyn osana, ja tulokset olivat varsin myönteisiä.

VAKE:n toimitilat sijaitsivat Vallilassa ja Pasilassa, pääasiassa töitä tehtiin kuitenkin etänä.

Jäsenyydet työryhmissä

Matti Sarmela

- Digitaalisen kulttuuriperinnön pyöreä pöytä (DKKP)
- Digime-viitearkkitehtuurin ohjausryhmä
- Finna-konsortion ohjausryhmä
- Helsingin kaupunginkirjaston johtoryhmä
- Helsingin kaupunginkirjaston henkilöstötoimikunta
- Helsingin kaupunginkirjaston suunta-työryhmä
- Helsingin kaupunginkirjaston tietojohdamisen työryhmä
- Helsingin Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tietojohdamisen ohjausryhmä
- Kirjasammon toimituskunta
- Kulttuuritilastoverkosto
- Kuntien yhteinen e-kirjasto -hankkeen teknologia-asiantuntijaryhmä
- Melindan ja kuvailuyhteistyön ohjausryhmä
- YKN:n metatietoryhmä
- YKN:n Kohti metatietovisiota – projektin projektiryhmä ja ohjausryhmä
- Yleisten kirjastojen tilastotyöryhmä

Esitelmät, esittelyt ja luennot

Matti Sarmela

- Valtakunnalliset kehittämispalvelut, Helsingin kaupungin Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan toimialajohtaja 19.1.
- Digivision kehikko: yleiset kirjastot, DKPP 16.2.
- Kirjastoalan valtakunnalliset tilastot, Helsingin kaupunginkirjaston esihenkilöfoorumi 28.2.
- Luovan tekoälyn vaikutuksista kulttuuriin ja kirjastojen toimintaympäristöön, Oulun kirjastot 14.3.
- Yleisten kirjastojen vuoden 2023 tilastoista, Helsingin kaupunginkirjaston johtoryhmä 3.4.
- Kirjastojärjestelmät suomessa, OKM 22.4.
- Mutulla, tiedolla vai automaatiolla? Tiedosta ja päätöksenteosta yleisissä kirjastoissa, Kirjastot ja tietojohdaminen 17.5.
- OKM:n sivistyskatsaus-paneeli 3.5.
- Kyberturvallisuudesta, Helsingin kaupunginkirjaston johtoryhmä 11.6.
- National development services responsibility, Norjan Kansalliskirjaston vieraat 12.6.
- VAKE/Kirjastot.fi-katsaus, Kirjastot.fi-koordinaatioryhmä 17.6.
- Yleisten kirjaston e-kirjapalveluiden historiaa kansallisella tasolla, Kirjastot.fi-koordinaatioryhmä 17.6.
- Kulttuuripoliittinen selonteko kulttuuritilastojen lakkauttaminen, Kirjastot.fi Raportointipalvelu, AKE-johto 20.9.
- Valtakunnalliset kehittämispalvelut, Helsingin kaupunginkirjaston uudet työntekijät 4.4. ja 11.10.
- ChatGPT-kokeiluita palautetallalla, Helsingin kaupunginkirjaston tietojohdamisen ryhmä 15.8
- VAKE-katsaus, OKM 6.11.
- VAKE/Kirjastot.fi-katsaus, Kirjastot.fi-koordinaatioryhmä 10.12.

Osallistuminen seminaareihin, kursseihin, koulutustilaisuuksiin

Matti Sarmela

- AI Monday: AI and Social Influencing 15.1.
- Dialoginen johtaminen -koulutus 17.1.
- Digijohtamisen päivä 2024 18.1.
- Kokeilujen lopputilaisuus - Tiedolla johtaminen 2023 24.1.
- MUNCH and AI: how the Munch Museum Uses AI in Conservation, Collection Management, and in Developing New Audience Experiences. 29.1.
- Kirjasto kohtaa tekoälyn -webinaari 1.2.
- Tekoälytyökalut IT-projektissa apuna 5.2.
- Sitra: Webinaari 1: Mitä tulevaisuusajattelu on ja miksi se kuuluu kaikille 6.2.
- Tekoälyn hyödyntäminen viestinnässä ja sisällöntuotannossa 8.2.
- Tiedekulma: Digijättien armoilla 8.2.
- Digime-Tekoälykahvit 14.2.
- KEHU-kahvit: Tekoäly tiedonhaussa 15.2.
- Tiedon tähden – Knowledge first -seminaari 14.3.
- Vaikuttavuuslähtöinen suunnittelu talousarviotavoitteiden valmistelussa 20.3., 10.4., 17.4.

- AKE-linja 20.3.
- Library 2024: AI and Libraries 21.3.
- Tukholman kirjastot 24.-26.3.
- AI generated it – who owns it? 3.4.
- Väestönsuojelun perusteet 9.4.
- Digihumaus 11.4.
- Helsingin Lean-parvi 12.4., 13.9., 25.10.
- Pelastakaa tiede! -ensi-ilta 16.4.
- YKN Rovaniemi 24.-25.4.
- Helsingin kaupungin digipäivä 21.5. ja 27.11.
- HRI Loves Developers: Avoimen tekstidatan merkitys digitalisaatiossa 23.5.
- Demokratia ja tunteet – dialogi filosofi Martha C. Nussbaumin kanssa 5.6.
- Kulttuuripoliittinen selonteko 6.6.
- Teemana inhimillinen muutoksen johtaminen 14.6.
- Tekoälyllä lisäarvoa digiarkistojen asiakkaille - loppuseminaari 29.8.
- Digital Archiving Futures 6.9.
- Tiedekulma: Mind, Body, and Technology: The Big Unanswered Questions 5.9.
- Näkökulmia kirjastojen varautumissuunnitteluun 10.9.
- Digime-viitearkkitehtuurin työpaja 12.9., 19.11.
- AKE-VAKE-johto 20.9.
- AI Monday: AI in Finland 23.9.
- Library 2035: Imagining the Next Generation of Libraries
- AKE-linja 10.10.
- E-kirjastopäivä 23.10.
- Sujuva Suomi tekoälyllä -webinaari 24.10.
- AI Monday: AI, data, and regulations 28.10.
- Finto 10-vuotta 1.11.
- YKN Turku 13.-14.11.
- Luova tekoäly nyt ja mitä luvassa vuonna 2025 27.11.
- Masterdatan intensiivikoulutus 2.12.
- Kulttuuritilastojen tilastoinfo 4.12.
- E-kirjaston info-tilaisuus 5.12.
- ChatGPT – mestaruusluokka -koulutus 11.12.